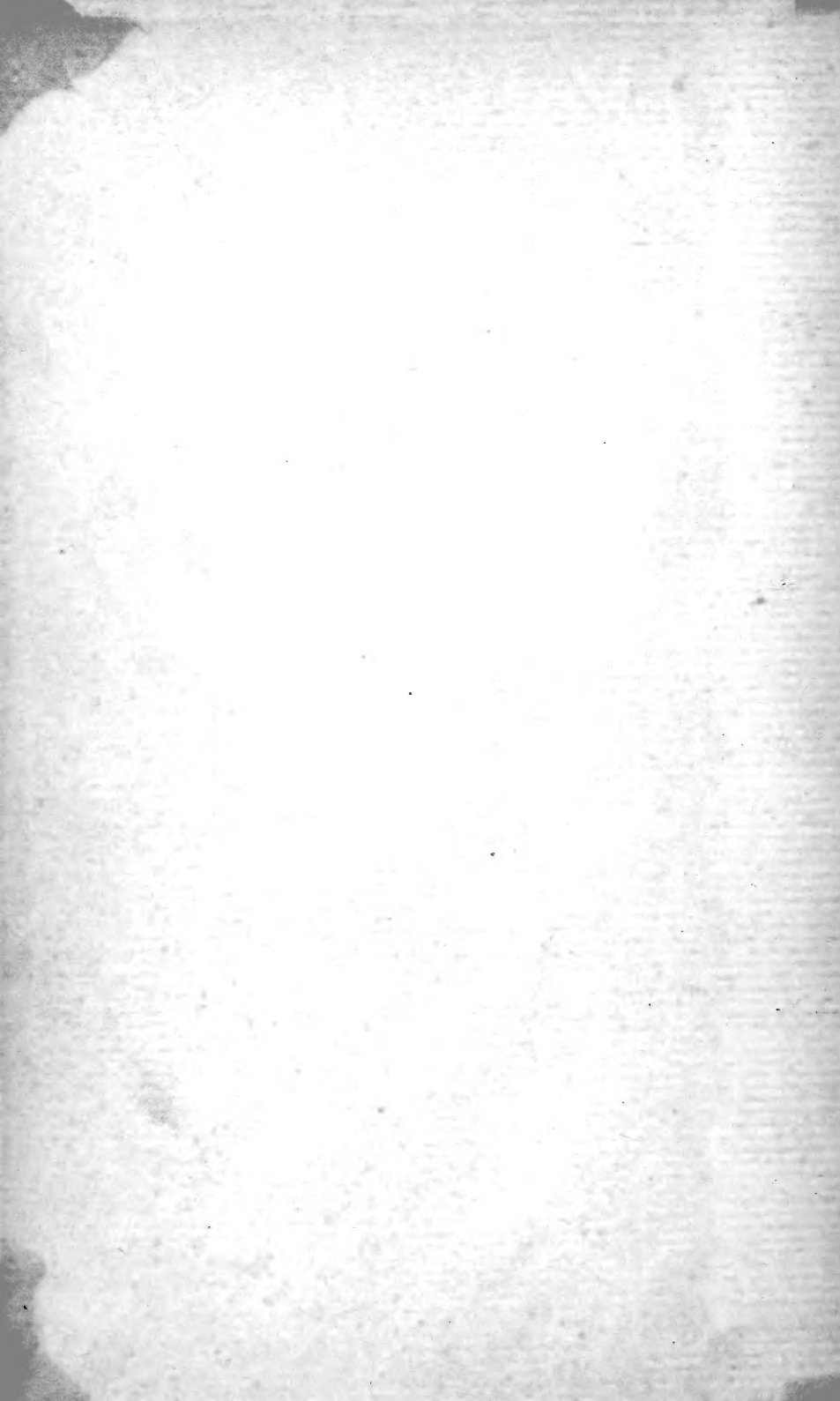
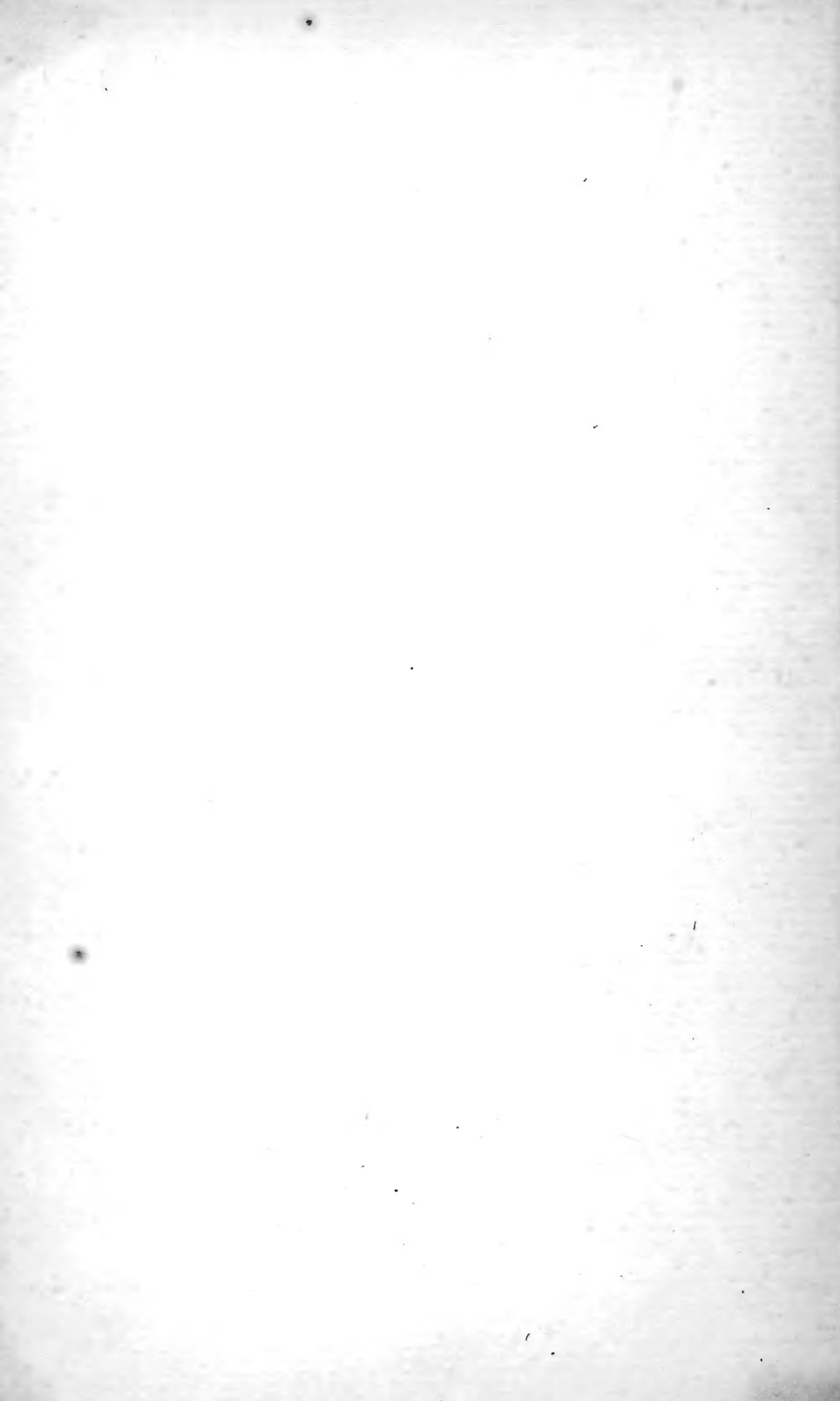

101
100
100
100
100

D-2

Leonhard Stejneger 1874

QL

690

NBC65

1469

Birds

~~1874~~

Norges Fugle,

og deres geographiske Udbredelse i Landet,

af

Robert Collett.

(Særskilt aftrykt af Vidensk.-Selsk. Forhandlinger for 1868.)

Lillienskiold, „Speculum boreale,“ i Manuscript beroende paa det kgl. Bibliothek i Kbhavn. (Beskrivelse over Finmarken i 2 store Foliobind, 1698). Ramus, Norrigis Beskrivelse (Kbhvn. 1735). Pontoppidan, Norges naturlige Beskrivelse (Kbhvn. 1753). Strøm, Beskrivelse over Søndmøer (Sorø 1762), med Supplement (Nye Saml. af kgl. n. Vidensk. Selsk. Skr. B. I, 1784.) Brünnich, Ornithologia borealis (Hafniae 1764). T. hjemse Selskabs Skrifter (1 Række B. II, 1763, III, 1765 og V, 1774). Hammer, Fauna Norvegica (Kbhvn. 1775). Wille, Sillejords Beskrivelse (Kbhvn. 1786). Fabricius, Reise nach Norwegen. Wilse, Spydebergs Beskrivelse (Chria. 1779). Strøm, Beskrivelse over Egørs Præstegjæld (Kbhvn. 1784), med Supplement (Nyeste Saml. af kgl. n. Vidensk. Selsk. Skr. B. I. 1798). Christian Sommerfelt, Efterretninger ang. Christians Amt (Top. Journ. f. Norge, 14 Hefte, Chria. 1795). Hammer, Sognebeskrivelse over Hadeland (Top. Journ. f. Norge, 21 Hefte, Chria. 1797). Ole Hannibal Sommerfelt (Broder af ovennævnte Chr. S.), Kort Beskrivelse over Finmarken (Top. Journ. f. Norge, 24 Hefte, Chria. 1799). Wiel, Beskrivelse over Ringerike og Hallingdal (Top. Journ. f. Norge, 31 Hefte, Chria. 1804). Boie, Tagebuch auf einer Reise durch Norw. 1817 (Schleswig 1822). Hewitson, Notes on the ornithology of Norway (Jardine Mag. of Zoology and Botany. 2 B. Edinb. 1808). Krogh, Nordfjords Beskrivelse (Top. Statist. Samlinger, 2 Del, 1 B. Chra. 1813). Brun, Beskrivelse over Snæaasen

(Kgl. n. Vidensk. Selsk. Skr. i 19 Aarh. 1 B. Thjem. 1817). Chr. Sommerfelt (Søn af ovennævnte Chr. S.), Saltdalens Beskrivelse (Kgl. N. Vidensk. Selsk. Skr. i 19 Aarh. 2 B. Thjem. 1827) tilligemed Manuscriptet, beroende paa Univ. Bibliotheket i Chria. Rasch, Naturhistoriske Meddelelser fra en Reise i 1833 (Magazin f. Naturvidenskaberne, 2 Række, 2 B. Chria. 1836). Esmark, Optegnelser og Bemærkninger til den norske Fauna (Nyt Mag. f. Naturvid. 1 B. Chria. 1838). Rasch, Fortegnelse og Bemærkninger til de i Norge forekommende Fugle (Nyt Mag. f. Naturv. 1 B. Chria. 1838). v. Wright, Reise til Lapland og de tilstød. Dele af Norge i 1832. Rasch, Supplement til Norges Ornithologie (Nyt Mag. f. Naturv. 4 B. Chria. 1845). Rasch, Fortsat Supplement til Norges Ornithologie (Nyt Mag. f. Naturv. 5 B. Chria. 1848). Lilljeborg, Observationer från det nordlige Rusland och Finmarken (Vetensk. Akad. Handl. f. 1850). Pässler, Schraders Beobachtungen über die Vögel Lapplands (Cabanis' Journ. f. Ornithologie f. 1853). Wallengren, Die Brützone d. Vogel Scandinaviens (Naumannia, 4 og 5 B. Dessau 1854 og 1855). Barth, Beretning om en zoologisk Reise i Lofoten og Vesteraalen (Nyt Mag. for Naturv. 7 og 8 B. Chria. 1855). Siebke, Trækfuglenes Ankomst til Omegnen af Christiania (Nyt Mag. f. Naturv. 8 B. Chria. 1855). Rasch, Zoologiske Bemærkn. fra en Reise i 1844 (Naturforskernes 4de Møde. Chria. 1847). Nilsson, Scandinavisk Fauna, Foglarne (Ed. 3, Lund 1858). Hartman, Strödda bidrag till Scandinaviens fogelfauna (Stockh. 1859). Lilljeborg, Ornithologiska Bidrag (Upsala Univ. Årsskr. f. 1860). Chr. Sommerfelt (Sønnesøn af ovennævnte Chr. S.) Fortegnelse og Bemærkn. ang. de i Østfinmarken forekommende Fugle (Öfy. af Vetensk. Akad. Förh. f. 1861). Godman, Notes on the birds, observed at Bodø during the spring and autumn 1857 (Ibis, London. Jan. 1861). Nordvi, Supplémenter til Sommerfelts Afb. om Østfinmarkens Fugle (Öfvers. af Kgl. Vetensk. Akad. Förh. f. 1862). Sundevall, Svenska Foglarne, med Text, tecknade af P. Åkerlund (Stockh. 1856—1868). Collett, Oversigt af Christiania Omegns ornithologiske Fauna (Nyt

Mag. f. Naturv., 13 B. Chria. 1864). Newton, Notes on the birds of Spitsbergen (Ibis, London. April 1865). Collett, Zoologisk-botaniske Observationer fra Gudbrandsdalen og Dovre (Nyt Mag. f. Naturv. 14 B. Chria. 1865). Bahr, Stavanger Omegns Fugle (Indbydelsesskr. til den off. Examen i Stav. lærde og Realskole. 1866). Collett, Zoologisk-botaniske Observationer fra Hvaløerne (Nyt Mag. f. Naturv. 15 B. Chria. 1866). Desuden spredte Notitser i forskjellige ældre og nyere Tidsskrifter.

Blandt de skriftlige Meddelelser haves mere eller mindre fuldstændige Localfaunaer fra følgende Egne.

Christiania Stift: Eger Prgd.: Stud. Hofgaard. Porsgrundegnen: Sognepræst Schübeler. Omegnen af Frederikshald: Grosserer Anker. Hamar Stift: Gudbrandsdalen: Forstmester Barth. Land og Valdres: Districtslæge Printz. Østerdalen: Forstmester Hørby. Christiansand Stift: Tvedestrandegnen og Næs: Jernværkseier Aall. Holt Prgd.: Præparant Feragen. Aaseral Prgd.: Sognepræst Schübeler. Omegnen af Christiansand: Realcandidat Clausen. Stavanger og Jæderen: Cand. Landmark og Adjunkt Bahr. Bergen Stift: Etne Prgd. i Hardanger: Provst Chr. Sommerfelt. Omegnen af Bergen: Conservator Koren. Søndfjord: Cand. Landmark. Trondhjem Stift: Surendalen: Proprietær Brandt. Christiansunds Omegn: Realcandidat Larsen. Ørkedalen og Eggen om Trondhjem: Stud. Lundgreen og Proprietair Nissen. Tromsø Stift: Østfinmarken: Landhandler Nordvi.

A. Incessores, Vigors, Bonaparte.

Ord. I. Passeres, Linné, Sundevall.

Turdus Lin.

1. *T. viscivorus*, Lin. Har sin fornemste Udbredelse i Landets lavere, sydøstlige Dele, hvor den i Smaalehnene ruger alm. og jævnlig overvintrer. I Chr.sand Stift er den allerede sjelden i Nedenæs ved Næs (Aall) og i Aaseral (Schüb.), og vides ikke med Sikkerhed observeret i Bergen St. Ovenfor Mjøsen bliver den sparsommere, men ruger endnu jævnlig i Gudbr.dalen ved Lillehammer (Nyt Mag. f. Naturv. 14 B.), er bem. ved T.hjem (Sundev. Svenska fögl.) samt i Værdalen (Nilss.), og blev i Juli 1857 fundet endog rugende nær Bodø af Mr. Godman, (Ibis f. 1861 p. 80). Et enkelt Individ. er observ. i Alten under 70° i Aug. 1838 af Prof. Sundev.

2. *T. musicus*, Lin. Tilhører fornemmelig de indre østlige Dele, og ruger alm. i alle Naaleskove op til Polarcirkelen; nordenfor denne er den truffen ved Kjerringø i Salten, (Boie, Tageb. p. 137). Langt sparsommere forek. den langs Vestkysten, hvor den vel ruger spredt paa de fleste Steder, men viser sig hist og her, saasom i Etne i Hardanger (Smf.), alene under Træktidene. Paa Fjeldsiderne er den hyppig endnu i den subalp. Region, og stiger fra denne undertiden op i Birkebeltet.

3. *T. iliacus*, Lin. I de indre Dele foretrækker den det subalp. Gebet for Lavlandet, og ruger alm. paa Fjeldene fra Granregionens øvre Dele op i Birkebeltet, men ogsaa i mindre Antal i de lavere Egne, lige ned i Smaalehnene. Langs Vestkysten forek. den alm. lige ned til Søen, samt overalt nordenfjelds op til den russiske Grændse. Høst og Vaar besøger den Lavlandet i store Flokke, og er enkeltvis bem. overvintrende hist og her ved de sydlige og vestlige Kyster.

Mere eller mindre fuldstændige Albinosformer ere oftere bemærkede, og flere Individ. opbevares paa Univ. Mus.

4. *T. pilaris*, *Lin.* Ruger over hele Landet, i de indre østlige Dele helst i de noget højereliggende Trakter og i Birkebeltet paa Fjeldene. I overordentlig stort Antal forek. den overalt langs Vestkysten op til den russiske Grændse. Under Trækket og om Vinteren besøger den i store Skarer de lavere Dele.

Talrige Varieteter, fornemmelig Albinosformer i forskellige Overgange, samt et Individ med begyndende Melanismus, opbevares paa Univ. Mus. (Nyt Mag. f. Naturv. 13 B. p. 288).

5. *T. Merula*, *Lin.* Udbredt over hele Landet op til Polarcirkelen, og er ovenfor 67° fundet rugende ved Bodø af Mr. Godman (Ibis f. 1861 p. 81). Endnu i T.hjems St. ruger den temmelig hyppigt saavel paa de større Øer, saasom Hitteren, som i de indre Dele. Særdeles talrigt forek. den i Kystegnene af Chr.sand og Bergen Stifter, men temmelig sparsomt i de indre, østlige Dalfører, saasom Gudbr.dalen, Valdars og Østerdalen. Paa Fjeldsiderne er den allerede forsvunden i de subalp. Dele. Overvintrende Individ. bemærkes aarlig rundt Kysten op til T.hjemsfjorden.

En Varietet med hvid Isse blev fanget i Søndfjord Høsten 1864, og afgivet til Univ. Mus. *Merula vulgaris*, *Leach.*

6. *T. torquatus*, *Lin.* Om Sommeren er den i alle de sydlige og østlige Dele lige ned til Chr.sands St. indskrænket til Fjeldene, hvor den ruger alm. i Birkeregionen og kun sjelden stiger ned i det subalp. Gebet, saasom paa Ringerike i Krogkleven (Rasch). Langs Vestkysten samt nordenfjelds ruger den i enhver Højde over Havet og forek. fornemmelig paa Øerne indenfor Polarcirkelen; i Østfinn. viser den sig fra og til, men er usikker rugende (Nordvi). Høst og Vaar besøger den sparsomt de lavere Dele, og er hist og her bemærket overvintrende, saasom ved Chria. *Thoracocincla*, *Reich.* *Merula*, *Briss.*

Cinclus, Bechst.

7. *C. aquaticus*, *Briss.* Ruger i alle Landets Dele, hvor stridtløbende Elve findes, derfor kun sparsomt i de sydøstlige lavere Egne, især i Smaalehnene og Grevskaberne, hvor de for-

nemmelig sees om Vinteren. Særdeles hyppigt forekommer den i de vestlige Trakter lige ned i Chr.sand St. Nordenfjelds findes den saavel paa de større Øer, som i de indre Dele, og er en alm. Standfugl lige op til den russiske Grændse. Paa Fjeldsiderne ruger den talrigt lige op under den evige Sne. *Sturnus Cincclus*, Lin.

Regulus, Koch.

8. *R. cristatus*, Willoughby. Alm. Rugefugl i alle Landets Naaleskove fra Hvaløerne og Lindesnæs op til ~~Alt~~ Alten; endnu nordligere er den bemærket ved Nordcap (Nyt Mag. f. Naturv. 1 B. p. 370), og i April 1853 viste en hel Flok sig ved Vadsø (Nordvi). Langs Vestkysten forek. den ikke sjelden i Fyrreskovene, og er ved Stavanger af Adjunkt Bahr fundet rugende endog i Birkeskov, men sees her oftest blot Vaar og Høst. Paa Fjeldets Sider forsvinde de med Naaletræerne. *Motacilla Regulus*, Lin.

Ruticilla, Gesn.

9. *R. Phoenicurus*, Lin. Ruger alm. overalt i Landets østlige Dele op til Lofoten, sparsommere nordenfor, men dog til og med i Østfinmarken (Smf.), fornemmelig i Tanaelvns Dalføre (Nordvi). I de vestlige Stifter forekommer den temmelig sparsomt, især i de ydre Dele. Paa Fjeldsiderne stiger den hyppigt op over Fyrreskoven og ruger i Birkebeltet. *Motacilla*, Lin. *Sylvia*, Lath. *Lusciola*, Keys. & Blas. *Erithacus*, Cuv.

10. *R. Tithys*, Scop. Et enkelt Ind., en Hun, er skudt af Forf. ved Chria. i April 1864, og opbevares paa Univ. Mus. (Nyt Mag. f. Naturv. 13 B. p. 299). *Sylvia*, Lath. *Lusciola*, Keysersl. & Blas.

Cyanecula, Brehm.

11. *C. succica*, Lin., *caerulecula*, Pall. Alm. Rugefugl indenfor Polarcirkelen op til den russiske Grændse, hist og her sydover gjennem Thjem St. (Hewitson, Jard. Mag. II B.), og atter hyppigt, men udelukkende i Vidiebeltet paa de sydlige Fjelde, især paa

Dovre langt ned i Gudbr.dalen (Nyt Mag. f. Naturv. 14 B. p. 129), i Jotunfjeldene, samt paa Filefjeld langt ned i Valdørs (Printz). Dens sydligste Grændse om Sommeren er Thelemarksfjeldene og Aaseral i Chr.sand St. under $58\frac{1}{2}^{\circ}$ (Sch.). Yderst sjelden bemærkes den i de sydlige lavere Dele; under Vaartrækket, der gaar mere øsiligt, er den enkelte Gauge bemærket ved Drammen, paa Eker og ved Christiania, hvor sidste Gang 3 Hanner bleve skudte i Maj 1867. Høsttrækket synes at gaa over Langfjeldene ned gennem Chr.sand St., og den er herunder fra og til truffen ved Næs Jernværk (Aall), samt ved Porsgrund (Sch.). *Motacilla*, *Lin.* *Sylvia*, *Lath.* *Lusciola*, *Keyserl. & Blas.* *Erithacus*, *Cuv.*

Erithacus, Cuv.

12. *E. Rubecula*, *Lin.* Tilhører fornemmelig de indre, østlige Skovtrakter, og ruger alm. indtil ovenfor Polarcirkelen, hvor den er bemærket under 67° i Salten (Smf. sen.) og i Ranen (Boie). I de vestlige Dele er den fra og til funden overvintrende, saasom i Etne i Hardanger i Jan. 1860, og i Febr. 1865 (Smf.). Paa Fjeldets Sider overskrider den sjelden Fyrrebeltet. *Motacilla*, *Lin.* *Sylvia*, *Lath.* *Lusciola*, *Keys. & Blas.* *Dandalus*, *Boie.* *Rubecula vulgaris*, *Brehm.*

Saxicola, Bechst.

13. *S. Oenanthe*, *Lin.* Har af alle indenlandske Fugle den jevneste Udbredelse, og synes ikke at mangle i noget District af Landet. Den er hyppig overalt fra Lindesnæs til Nordcap, paa Kystens nøgne Skjær og paa Fjeldene ved Snegrændsen. *Motacilla*, *Lin.* *Vitiflora*, *Briss.*

Pratincola, Koch.

14. *P. rubetra*, *Lin.* Tilhører fornemmelig de sydlige og østlige Stifter, hvor den er alm. Rugefugl indtil ovenfor Polarcirkelen ved 67° ; i Bergen Stift forek. den sparsommere, især i Kysttrakterne. Paa Fjeldsiderne stiger den ofte op i og ovenfor Birkebeltet, saasom paa Dovre (Nyt Mag. f. Naturv. 14 B. p. 152). *Motacilla*, *Lin.* *Saxicola*, *Bechst.*

Accentor, Bechst.

15. *A. modularis*, Lin. Ruger spredt i de fleste af Landets Egne fra Hvaløerne op til Polarcirkelen, og er endog nordenfor denne fundet rugende ved Bodø af Mr. Godman (Ibis for 1861 p. 81).¹ I de sydlige Dele ruger den temmelig alm. saavel i de indre Trakters Naaleskove, som fornemmelig i Kysttrakterne i Bergen Stift. Paa Fjeldsiderne forek. den endnu i Naaletræernes yderste Grændse. *Motacilla*, Lin. *Tharraleus*, Kaup.

Sylvia, Lath.

16. *S. hortensis*, Penn. Ruger alm. op til 68°, eller til Salten, og omtrent lige hyppigt i Landets vestlige og østlige Dele. Paa Fjeldet overskrider den ofte Fyrregrændsen, og besøger Birkebeltet.² *Motacilla*, Lin. *Curruca*, Bonap.

17. *S. atricapilla*, Briss. Er udbredt, men temmelig sparsomt, i alle de sydlige og vestlige Stifter idetmindste op til Eguene om T.hjemsfjorden, hvor den ved T.hjem og i Ørkedalen oftere er fundet rugende (Lundgr.) Hyppigst synes den at forekomme i Kysttrakterne, saasom i Smaalehnene, Egnene om Chria.fjorden (Nyt Mag. f. Naturv. 13 B. p. 302), i Nedenæs (Aall), om Stavan-ger (Bahr), Etne (Smf.), Bergen (Koren), og i Søndfjord (Landm.). I de indre Dele er den fundet saavel paa Lavlandet, saasom i Land og Valdres (Printz), som muligens oftere i de subalpiske Naaleskove, saasom i Gudbr.dalen og paa Dovre (Nyt Mag. f. Naturv. 14 B. p. 151). *Motacilla*, Lin. *Curruca*, Bonap.

18. *S. cinerea*, Briss. Alm. udbredt i alle Landets sydlige Dele, er endnu hyppig overalt i Trakterne om T.hjemsfjorden, og gaar op omtrent til Nordland under 65°. Synes at forekomme i

¹ Ifølge Wallengren (Naumannia f. 1854) er den skudt i Østfinn.; dette antages dog af Nordvi (Brev af 1868) at være et paa russisk Side ved Utjoki i Oct. 1841 skudt Individ.

² *Sylvia nisoria*, Bechst. anfores af Temminck (Naumannia f. 1854) som sjelden forekommende i Norge. Den er aldrig senere funden, og det Anførte tør bero paa en Misforstaaelse.

de vestlige Dele i noget ringere Antal, end i de østlige. Paa Fjeldsiderne følger den Naaleskoven saa højt, som denne voxer, og findes endog fra og til rugende i Birkebeltet (Nyt Mag. f. Naturv. 14 B. p. 134). *Curruca, Bonap. Motacilla Sylvia, Lin.*

19. *S. curruca, Lin.* Tilhører fornemmelig de lavere Dele af de østlige Stifter, og er især hyppig i alle yngre Naaleskove i Smaalehnene og Trakterne om Chria.fjorden. I Chr.sand St. er den allerede sjelden i de østlige Dele, saasom i Nedenæs, og vides endnu ikke bemærket i Landets vestlige Kystegne. Mod Nord ruger den endnu temmelig hyppigt om T.hjem og i Ørkedalen (Lundgr.), er truffen i Værdalen af Nilss., men synes ikke at overskride den 65°. *Motacilla, Lin. Curruca garrula, Koch.*

Phyllopneuste, Mey.

20. *P. Trochilus, Lin.* Talrigt udbredt i alle Landets Dele, og ruger overalt fra Hvaløerne op til den russiske Grændse, paa Kystens Øer, og paa Fjeldene op i Vidiebeltet.¹ *Motacilla, Lin. Sylvia, Lath. Ficedula, Koch.*

21. *P. abietina, Nilss., rufa, Bechst.* Ruger alm. i alle Naaleskove fra Hvaløerne omtrent til Polarcirkelen; ifølge Naumannia f. 1854, p. 134, er den fundet rugende endog i Østfinnmarken. Langs Vestkysten er den ikke sjelden endog i Løvskovene, saasom ved Stavanger (Landm.), ved Bergen (Lilljeb. Upsala Vetensk. Ak. Årsskr. f. 1860), og i Søndfjord (Landm.), men sees her oftest under Trækket. Paa Fjeldsiderne forsvinder den i Regelen i det subalpiske Gebet, men er dog truffen paa Dovre (Sundev. Svenska fogl. p. 67). Blev i 1816 truffen i Størdalen af Nilsson, og af ham første Gang beskrevet som scandinavisk Art; Aaret efter bemærkedes den omtrent sammesteds, ved Beitstadfjorden, af Boie (Tageb. p. 69). *Sylvia, Lath. Ficedula, Koch.*

¹ *P. Sibilatrix, Bechst., sylvicola, Lath.*, antages at være observeret i Bogs-koven ved Laurvig, men intet Individ. er endnu skudt. Schrader anfører den som forekommende i Ostfinn. (Cabanis Journ. f. 1853 p. 252), men dette gjendrives af Smf. i Öfv. af Kgl. Vetensk. Akad. Förh. f. 1861, p. 79.

Ficedula, Koch.

22. *F. Hypolais*, Lin. Er udbredt i de lavere Dele op til Helgeland, hvor den er truffen af Nilsson; ved Bodø under $67\frac{1}{2}^{\circ}$ blev et enkelt Ind. skudt af Mr. Godman i 1857 (Ibis f. 1861 p. 82). Hyppigst forekommer den i Kysttrakterne, hvor den ruger alm. i Eguene om Chr.fjorden, i Nedenæs, langs hele Vestkysten, samt i Trakterne om T.hjemsfjorden, og har i en paafaldende Grad tiltaget i Antal i de senere Aartier. I de indre Dele synes den at forek. sparsommere, men er dog fundet rugende ved Lillehammer (Nyt Mag. f. Naturv. 14 B.), samt i Land (Printz). *Motacilla*, Lin. *Sylvia*, Lath. *Hypolais icterina*, Degl.

Calamodyta, Mey.

23. *C. shoenoaenus*, Lin., *Phragmitis*, Bechst. Forek. hist og her i de østlige Stifter lige op i Finmarken, men dens Udbredelse er endnu lidet kjendt. I Smaalehnene er den oftere bem., og ruger uden Tvivl aarlig, saasom paa Hvaløerne (Nyt Mag. f. Naturv. 15 B. p. 6); ved Chra. er et enkelt Ind. fældet af Cons. Siebke Vaaren 1847. I de nordlige Dele af T.hjems Stift er den bemærket i 1808 af Mr. Hewitson (Jard. Mag. II. p. 309); i Nordland opgives den som bem. paa flere Steder af Boie i 1817 (Tageb. p. 257, 273), og ved Bodø Sommeren 1857 af Mr. Godman (Ibis f. 1861 p. 82). Fra Finmarken omtales den som temmelig hyppig Høsten 1849 ved Tromsø (Lilljeb.), er funden af v. Wright ved Kautokeino, og angives af Sommerf. som muligens forekommende i Østfinm. *Motacilla*, Lin. *Sylvia*, Lath. *Calamoherpe*, Boie. *Caricicola*, Brehm.

Lanius, Lin.

24. *L. Excubitor*, Lin. Ruger hist og her over hele Landet, muligens med Undtagelse af de laveste sydøstlige Egne. I de sydlige Stifter er den bem. om Sommeren paa Hadeland (Rasch, Nyt Mag. f. Naturv. 1 B.) og i Valdres, men sees overalt helst under Trækket og om Vinteren, da den ikke er sjelden paa de fleste Steder saavel i de vestlige, som østlige Dele. Hyppigst har

den vist sig nordenfjelds, hvor den er truffen rugende paa flere Steder i T.hjems Stift, saasom ved Christiansund (Rasch), i Surendalen (Brandt) og i Ørkedalen (Lundgr.). Mod Nord forek. den endog i Østfinm., hvor den ruger i Tanaelvns Dalføre (Nordvi).

25. *L. Collurio*, Lin. Er hovedsagelig indskrænket til de lavere Dele af Chria. Stift, hvor den paa visse Steder forek. i stort Antal, fornemmelig i Trakterne omkring Chria-fjorden. Alerede ved Mjosen bliver den sjelden; den er truffen paa Hedemarken, er usikker rugende i Land (Printz) og overskrider neppe Fjeldryggen. I Chr.sand St. ruger den sparsomt i de østlige Dele, saasom ved Næs Jernværk (Aall), men sees noget hyppigere under Træktiderne. Langs Vestkysten vides den blot observeret i Etne i Hardanger, sidste Gang i Juli 1867 (Smf.) *Enneoctonus*, Boie.

Muscicapa, Lin.

26. *M. atricapilla*, Lin., *luctuosa*, Temm. Ruger i stort Antal overalt i de lavere Dele op til Salten, sparsommere nordenfor Polarcirkelen, men dog til og med i Østfinm. (Smf. l. c. p. 78). Paa Fjeldsiderne stiger den hyppig fra de øverste Fyrreskove op i Birkebeltet, saasom paa Døyre. *Ficedula*. Briss.

Butalis, Boie.

27. *B. grisola*, Lin. Udbredt alm. over hele Landet, og ruger, ligesom foreg., fra og til i Østfinm. (Smf. l. c. p. 78). I Trakterne omkring T.hjemsfjorden og paa flere Steder ved de sydlige og vestlige Kyster er den endog hyppigere, end denne, medens i Regelen det omvendte Forhold finder Sted. Paa Døyre er den bemærket ovenfor Naaletræernes Grændse (Nyt Mag. f. Naturv. 14 B. 152). *Muscicapa*, Lin.

Troglodytes, Vieill.

28. *T. parvulus*, Koch, *europaeus*, Leach. Har sin fornemste Udbredelse i Landets vestlige Kysttrakter, hvor den ruger særdeles talrigt fra Stavanger af indtil Egnene om T.hjemsfjorden.

I de indre østlige Dele forek. den i noget mindre Antal, og sees i de sydligste og laveste Egne fornemmelig om Vinteren. Paa Fjeldet forsvinde de ved Naaletræernes øverste Grændse. *Motacilla Troglodytes*, Lin.

Parus, Lin.

29. *P. major*, Lin. Overalt alm. op til T.hjemsfjorden, sparsommere nordenfor indtil ovenfor Polarcirkelen, hvor den er truffen i Salten af Smf. senior (Beskr. over Saltdalen, 1827). Paa Fjeldsiderne forsvinder den allerede i de subalpinske Dele.

30. *P. caeruleus*, Lin. Ruger temmelig almindelig i alle Landets lavere Dele, omtrent op til Nordland. (Af Smf. den ældre er den truffen i Finmarken (Top. Journ., 24 Hefte).) Hyppigst forek. den muligens i Kysttrakterne, og er om Vinteren paa enkelte Steder, saasom omkring Chria., næsten ligesaa hyppig som *P. palustris*. Forsvinder allerede i det subalpinske Gebet. *Cyanistes*, Kaup.

31. *P. ater*, Lin. I alle Naaleskove alm. Rugefugl fra Hvaløerne op til Polarcirkelen, sjeldnere nordenfor, hvor den dog er bemærket af Nordvi i Aarene 1856 og 1859 ved Vadsø. I Chr.sand St. er den hyppig i de østlige Dele, men forek. paa Vestlandet blot i de indre, mod Langfjeldene grændsende Dalfører. Overskrider neppe nogensinde Naaletræernes Grændse paa Fjeldene.

32. *P. borealis*, De Selys Longch., *Baldensteinii*, Salisbury.¹ Ruger alm. i alle større Naaleskove, helst i de noget høiere liggende, fra Hvaløerne til og med i Østfinn., hvor den er Standfugl (Smf., Nordvi). I Chr.sand St. er den hyppigst i de østlige Dele, men ruger ogsaa langs Vestkysten paa flere Steder i Fyrreskovene, saa-

¹ Allerede 1827, altsaa 16 Aar inden De Selys Longchamps beskrev denne Art under Navnet *P. borealis*, var den opdaget i Schweizer-Alperne af Conr. Baldenstein og af ham beskrevet under Navn af *P. cinereus montanus*; efter denne Oplager er den af Salisbury benævnt *P. Baldensteinii*. (Tschudi, Thierl. d. Alpenw. 8te Aufl. 1867, p. 255).

som ved Bergen og i Søndfjord (Landm.). Paa Fjeldsiderne overskrider den hyppig Naaletræernes Grændse, og ruger i Birkebeltet (Nyt Mag. f. Naturv. 14 B. p. 152). Dens Udbredelse i Forhold til *P. palustris* er endnu ikke tilstrækkelig bekjendt. *Poecila, Kaup.*

33. *P. palustris, Lin.* Er hovedsagelig indskrænket til Landets sydlige og vestlige Dele, hvor den forek. alm. idetmindste op til T.hjem; nordenfor er den angivet fra flere Steder, (af Smf. sen., Boic, Godman, Schrader o. a.), hvilket alt turde have været forgaaende Art; den opgives at mangle i Østfinn. (Smf. l. c. p. 80). Langs Vestkysten er den alm.; paa Fjeldsiderne forekommer den sjelden ovenfor Naaletræernes Grændse. *Poecila, Kaup.*

34. *P. cinctus, Bodd., sibericus, Gmel.* Alm. Standfugl i de fleste af Finmarkens Fyrre- og Birkeskove, især langs Tanaelven, Altenelv og i de øvrige større Dalfører, forek. vistnok ogsaa hist og her paa Fjeldskraaningerne ned gjennem Tromsø og T.hjem Stifter, og bliver atter hyppig paa de sydlige Fjelde, især paa Dovres og Langfjeldenes Forgreninger lige ned i Hallingdalsfjeldene, hvor den i 1827 blev første Gang bem. i Landet af Prof. Lovén. I størst Antal forek. den i Fyrrebeltets øverste Grændse paa Fjeldene mellem Gudbrandsdalen og Valdars, fornemmelig i Vaage; i 1863 blev den af Dr. Printz funden rugende endog saa langt ned, som ved Odnæs i Land under $60\frac{1}{2}^{\circ}$, og neppe 800' o. H. *Poecila, Kaup.*

Lophophanes, Kaup.

35. *L. cristatus, Lin.* Udbredt som Rugefugl omtrent til 64° , hvor den endnu er alm. om T.hjem og de omkringliggende Trakter Børsen, Ørkedalen og Surendalen (Lundgr.). Især er den talrig i de sydøstlige Naaleskove, og er saaledes paa Hvaløerne blandt de hyppigst forekommende Arter (Nyt Mag. f. Nat. 15 B. p. 7.) I Chr.sand Stift er den endnu hyppig i de østlige Dele, men langs Vestkysten er den blot hist og her bemærket i Fyrreskovene, især om Vinteren, saasom i Ryfylke (Bahr), ved Bergen (Koren), og ved Chr.sund. Paa Fjeldsiderne gaar den neppe nogensinde over det subalp. Gebet. *Parus, Lin.*

Orites, Moehr.

36. *O. caudatus*, Lin. Ruger alm. paa de fleste Steder i de østlige Stifter fra Smaalehnene indtil ovenfor Polarcirkelen, hvor den, ifølge Smf. sen., er Standfugl i Saltdalen under 67°. Paa Vestlandet ruger den sparsomt i de indre Dele, og sees i Kysttrakterne i Regelen blot familievis Høst og Vaar. Paa Fjeldsiderne stiger den undertiden op i de øverste Naaleskove, hvor den er truffen i Aaseral (Sch.), og paa Dovre (Sundev. Svenska fagl. p. 92). *Parus*, Lin. *Mecistura*, Leach. *Acredula*, Koch.

Certhia, Lin.

37. *C. familiaris*, Lin. Forek. alm. i alle lavereliggende Naaleskove, idetmindste indtil Egnene omkring T.hjemsfjorden, hvor den endnu er hyppig i Ørkedalen og Børsen (Lundgr.). I Chr.sand Stift er den endnu alm. i Nedenæs, men sjelden langs hele Vestkysten, hvor den blot er bem. paa enkelte Steder under Træktiderne, saasom i Etne i Hardanger (Smf.). I 1770 blev et Ind. fanget paa Søndmør af Strøm, og af ham beskrevet i T.hjem-ske Selskabs Skrifter under Navnet *Motacilla scolopacina*.

Sitta, Lin.

38. *S. europaea*, Lin. Temmelig hyppigt rugende i de lave sydlige og vestlige Dele, men bliver allerede sparsom i de nederste Dele af Gudbr.dalen, og synes neppe at overskride Dovre. Langs Vestkysten er den i Regelen alm. i alle Birkeskove, og er bem. op til Søndmør (Fabricius, Reise n. Norw.) under 62½°.

Chelidon, Boie.

39. *C. urbica*, Lin. Ruger alm. colonivis overalt i de østlige Dele af Landet, sparsommere nordenfjelds, men dog til og med i Østfinmarken (Smf. l. c. p. 78). Langs Vestkysten forek. den i ringere Antal, men dog ingenlunde sjelden, og ruger paa flere Steder alm., saasom ved Bergen. Særdeles talrigt ruge de paa alle Sæterhuse i Birkebeltet, og endog colonivis høit over

dette i Fjeldvægge, saasom paa Blaa høerne paa Dovre (Nyt Mag. f. Nat. 14 B. p. 153). *Hirundo, Lin.*

Hirundo, Lin.

40. *H. rustica, Lin.* Alm. rugende i de østlige Stifter omtrent op til Polarcirkelen, men bemærkes aarlig nordenfor denne, dog i Regelen uden at hække, saasom ved Hammerfest og i Alten (Sundev.), samt i Østfinmarken, hvor den i 1866 udrugede Unger i Vadsø (Nordvi), og paa Svanevig ved Pasvig-Elven (Esm.). I de vestlige Dele af Landet forek. den sparsommere, fornemmelig i Kysttrakterne, hvor den dog spredt findes rugende paa de fleste Steder. I langt ringere Antal, end foreg., ruger den ovenfor Naaletrægrænsen paa Sæterhusene.

Albinos ere skudte og bem. flere Gange ved Chria. og i de øvrige sydlige Dele af Landet. *Cecropis, Boie.*

Cotyle, Boie.

41. *C. riparia, Lin.* Udbredt som Rugefugl fra de sydligste Egne op til den russiske Grændse; nordenfor Polarcirkelen samt paa de fleste Steder langs Vestkysten er denne den hyppigst forekommende Art. Paa Fjeldet findes den rugende paa Tørvtagene langt op i Birkebeltet, saasom paa Dovre og i Ronderne (Nyt Mag. f. Nat. 14 B. p. 138). *Hirundo, Lin.*

Motacilla, Lin.

42. *M. alba, Lin.* Udbredt i alle Landets Dele op til den russiske Grændse, paa Fjeldsiderne saa høit op, som disse ere beboede. Overvintrende Indiv. ere bem. i Hardanger 1828 og 1862, ved Porsgrund 1846 (Schüb.), og ved Chria. 1863 (Nyt Mag. 13 B. p. 340).

Individer med sort Ryg ere bem. ved Chria. 1859 (Esm.), samt i Aaseral i Chr.sand St. 1866 (Schüb.); muligens har dette været Localvarieteteten *M. Yarrellii, Gould, lugubris, Temm.*, der i Naumannia f. 1854 anføres som bem. „i det vestlige Norge.“ En gullvid Albino har opholdt sig ved Chria. paa det samme Sted i Aarene 1862, 1863 og 1865.

Budytes, Cuv.

43. *B. flavus*, Lin. Søndenfor Fjeldryggen ruger den næsten alene i Birkebeltet paa Fjeldene ned til Thelemarken, og sees kun undtagelsesvis om Sommeren nedenfor det subalp. Gebet; paa Lavlandet er den alm. alene under Træktiderne. I de nordlige Stifter ruger den alm. ogsaa i de lavere Dele, lige op til den russiske Grændse, paa Øerne dog stedse i ringere Antal. Langs Vestkysten er den til enhver Aarstid sjelden, og vides endnu ikke med Sikkerhed bem. i Kystegnene i Bergens Stift.

Saavel Varieteten *nigricapilla*, Bonap. (*borealis*, Sundev.) som Hovedformen forek. i Landet og ruge om hinanden, saavel i de sydlige Dele, saasom paa Valdersfjeldene (Printz), som i Østfinn. (Smf. l. c. p. 78). Overalt synes dog Varieteten at være den hyppigste af Formerne, men forek. ingenlunde, som paastaaet, udelukkende. En Albino, gulhvid overalt, bemærkedes i Gudbr. dalen Aug. 1866. *Motacilla*, Lin.

Anthus, Bechst.

44. *A. rupestris*, Nilss., *obscurus*, Penn. Ruger alm. paa Holmer og Skjær fra Hvaløerne op til den russiske Grændse, men sjelden langt indenfor Fjordmundingerne; aldrig er den truffen i Landets indre Dele, og kun et enkelt Individ er skudt af Forf. ovenfor Chria. April 1862 (Nyt Mag. f. Naturv. 13 B. p. 345). Overvintrer regelmæssig i Flokke langs Vestkysten, og er gjentagne Gange skudt af Cand. Landmark saavel i Søndfjord i Decbr. 1865 og 1866, som ved Stavanger i Januar 1867.

45. *A. pratensis*, Lin. I Landets sydøstlige Stifter ruger den yderst talrigt, men næsten udelukkende, i Vidiebeltet paa Fjeldene lige ned i Chr.sand Stift, men i de lavere Dele blot hist og her paa de flade Kystøer saasom Hvaløerne (Nyt Mag. f. Naturv. 15 B. p. 22). Langs Vestkysten fra Jæderen af og nordover til den russiske Grændse ruger den alm. lige i Havets Niveau. Høst og Vaar besøge de i stort Antal alle de sydlige Lavlande. *Alauda*, Lin.

46. *A. cervinus*, *Pall.*, *rufogularis*, *Temm.* Ruger alm. i Finmarken, fornemmelig i Trakterne om Varangerfjorden, hvor den endog er hyppigere, end foreg. Art (Smf., Nordvi). Ligeledes er den bemærket af Lilljeb. ved Tromsø (Vetensk. Ak. H. f. 1849), samt mod Syd saalangt som ved Thjem (Meves).

47. *A. arboreus*, *Bechst.* Som Rugefugl udbredt op til 70°, og er alm. endnu ved Tromsø (Lilljeb. Vetensk. Akad. Handl. f. 1849). Den tilhører fornemmelig Landets indre Dele, og forek. derfor temmelig sparsomt i hele Bergen St. Paa Fjeldsiderne stiger den sjelden op over Naaletræernes Grændse, men er dog fra og til truffen i Birkebeltets lavere Dele, saasom paa Dovre. *Alanda*, *Lin.*

Corydalla, Vig.

48. *C. Richardi*, *Vieill.* Et enkelt Individ er skudt ved Frederikshald i August 1843, og opbevares i Univ. Mus. (Basch, Nyt Mag. f. Naturv. 5 B. p. 38). *Anthus*, *Bechst.*

Cynchramus, Boie.

49. *C. miliaria*, *Lin.* Blev i Juni 1867 funden colonivis paa Jæderen af Cand. Landmark; af 3 skudte Individer opbevares et i Univ. Mus., et i Bergens Mus. *Emberiza*, *Lin.* *Spinus*, *Moehr.* *Critophaga*, *Cab.* *Miliaria valida*, *Brehm.*

Emberiza, Lin.

50. *E. citrinella*, *Lin.* Alm. op til Bodø under 67°, sjeldnere nordenfor, men ruger dog sparsomt paa Fastlandet til og med i Østfinm. (Smf. l. c. p. 80). Paa Fjeldsiderne overskrider den undertiden Naaletræernes Grændse, og træffes op i Birkebeltet.

En bleggraæ Albino er skudt i Nedenæs, og opbev. i Aalls Samling paa Næs Jernværk.¹

51. *E. hortulana*, *Lin.* Tilhører som Rugefugl alene Landets sydlige og østlige Dele, hvor den i enkelte Trakter af Chria.

¹ *E. rustica*, *Pall.*, angives i Cabanis' Journ. f. Ornith. f. 1853 p. 256 at være funden rugende af Schrader i Østfinmarken; men Rigtigheden af denne Angivelse betvivles saavel af Smf. (l. c. p. 80.) som af Nordvi.

og Hamar St. er kun lidet sjeldnere, end foreg. Nordenfor Fjeldryggen er den endnu temmelig alm. om T.hjem og i Ørkedalen (Lundgr.). I Chr.sand St. ruger den endnu ved Chr.sand (Clausen), men synes langs hele Vestkysten næsten ganske at mangle; i Etne i Hardanger vides den blot enkelte Gange bem. om Vaaren (Smf.). Paa Fjeldsiderne stiger den undertiden op i de øverste Naaleskove, hvor den er truffen paa Hemsedalsfjeldet og paa Dovre. *Glycyospina, Cab. Euspiza, Bonap.*

52. *E. shoeniclus, Lin.* Søndenfor Fjeldryggen ruger den i stort Antal i Vidieregionen paa Fjeldene, men stiger sjelden om Sommeren nedenunder det subalpinske Gebet; sparsomt er den truffen rugende paa enkelte flade Kystøer, saasom Hvaløerne (Nyt Mag. f. Naturv. 15 B. p. 8). I de nordlige Stifter ruger den alm. i Havets Niveau lige op til den russiske Grændse. I de vestlige Dele synes den kun at forekomme i ringe Antal, og træffes blot undtagelsesvis selv under Trækket; den ruger dog i Etne i Hardanger (Smf.). Høst og Vaar er den alm. overalt i de østlige Lavlande. *Cynchramus, Boie.*

Plectrophanes, Mey.

53. *P. lapponica, Lin., calcarata, Pall.* Ruger almindelig i Finmarkens indre Dele, fornemmelig i Trakterne om Varangerfjorden (Smf. I. c. p. 81), sjeldnere paa Øerne, saasom Vesteraalen (Barth, nyt Mag. 8 B.), og blev i 1857 funden rugende ved Bodø (Godm. Ibis f. 1861, p. 83). Sommeren 1861 blev den skudt i Vidiebeltet paa Dovre under 62° af Conserv. Siebke, og i Juli 1864 fundet rugende sammesteds af Forstm. Barth. Paa Lavlandet ere blot enkelte Ind. trufne om Vaaren, saaledes ved Chria. 1834 og 1839 (Nyt Mag. f. Nat. 13 B. p. 349), i Nedenæs 1846 (Aall), paa Hedemarken 1861 (Stud. Bull), i Aaseral i Chr.sand St. 1865 (Schüb.), samt i Østerdalen 1856 og 1857 (Lundgr.). *Emberiza, Lin. Centrophanes, Kaup.*

54. *P. nivalis, Lin.* Ruger alm. paa alle Sneffjelde, fornemmelig ovenfor Polarcirkelen, og her saavel paa Øerne, som

i det indre af Landet op til den russiske Grændse. I ringere Antal forek. den paa Fjeldene i de sydlige Dele, saasom paa Dovre, i Ronderne, Jotunfjeldene og Langfjeldene med deres Forgreninger lige ned paa Thelemarksfjeldene og Norefjeld i Krydsherred under 60°. Høst og Vaar, samt om Vinteren besøger den flokkevis Lavlandene, ofte, især i de nordlige og vestlige Dele, i talløse Skarer. *Emberiza, Lin.*

Pyrgita, Boie.

55. *P. domestica, Lin.* Alm. op til Lofoten, og er truffen fra og til endog i Østfinmarken, dog uden her at have taget fast Ophold (Smf. l. c. p. 81). Fornemmelig tilhører den de indre østlige Dele, og mangler ganske i enkelte dybe og højtliggende Dalfører i Chr sand og Bergen Stifter. Paa Fjeldsiderne følger den sparsomt de beboede Huse lige op i Birkeregionen, saasom paa Dovre.

Albinos omtales allerede af Pontoppidan 1753, og ere senere bem. paa flere Steder i Landet. Et sort Ind. er bem. i Ørkedalen 1860 (Lundgr.). *Passer, Boie. Fringilla, Lin.*

56. *P. montana, Lin.* Ruger temmelig hyppigt i enkelte Districter af Landet, fornemmelig i Kysttrakterne, og synes aarlig at udbrede sig videre. Den er alm. i Smaalehnene og Egnene om Chr.fjorden, i Nedenæs (Aall), og ved Stavanger (Landm.). Langs Vestkysten er den blot bemærket sjelden ved Bergen (Koren), og ovenfor Polarcirkelen i Ranen (Boie Tageb. p. 289), samt endog rugende i Varanger i Østfinmarken Sommeren 1865 (Smf. l. c. p. 81). I de indre Dele af Landet er den periodisk alm. i Land og Valdars (Printz); ovenfor Naaletrægrændsen er den truffen flokkevis paa Dovre Sommeren 1854 (Hartman, bidr. til Scand. fogelfauna). *Passer, Briss. Fringilla, Lin.*

Fringilla, Lin.

57. *F. Coelebs, Lin.* Alm. op til Polarcirkelen, hvor den endnu ruger i Saltdalen (Smf. 1827); enkeltvis er den bemærket i Lofoten af Boie. Paa Fjeldsiderne stiger den ofte fra de øver-

ste Granskove op i Birkebeltet. Overvintrer aarlig sparsomt saavel i Kysttrakterne lige op til T.hjemsfjorden, som i de indre Dele (saasom ved Lillehammer 1856).

58. *F. montifringilla*, Lin. Søndenfor Fjeldryggen er den fornemmelig hyppig i alle subalpinske Naaleskove samt i Birkebeltet paa Fjeldene, men forek. ogsaa i mindre Colonier rugende i de fleste højereliggende Skovtrakter. Langs Vestkysten samt nordenfjelds op til den russiske Grændse ruger den i Birkeskovenene lige ned til Havets Niveau. Paa Lavlandet forek. den i stort Antal under Træktiderne, og overvintrer jevnlige enkeltvis, undertiden, saasom ved Chria. 1863—64, i store Flokke.

Chlorospiza, Bonap.

59. *C. chloris*, Lin. Ruger alm. i alle de sydlige Stifter op til Egnene om T.hjemsfjorden, hvor den ved T.hjem og i Ørkedalen endnu er hyppig og ofte overvintrer (Lundgr.). I Landets indre Dele synes den at forek. i noget ringere Antal, end i Kysttrakterne. Ovenfor Granbeltet paa Fjeldene vides den ikke at være observeret. *Fringilla*, Lin.

Linota, Bonap.

60. *L. cannabina*, Lin. I de lavere Dele af de østlige Stifter ruger den alm. op til Fjeldryggen, sjældnere i Bergen og T.hjem Stifter, hvor den idetmindste er bemærket saa langt mod Nord, som i Surendalen under 63° (Brandt), og muligens gaar endnu højere; fra Finm. opgives den af Smf. sen. (Top. Journ. f. Norge 21 H.), men dette turde have været følgende Art. Paa Fjeldsiderne forsvinder den allerede i det subalpinske Gebet. *Fringilla*, Lin.

61. *L. flavirostris*, Lin., *montium*, Gmel. Ruger hist og her langs hele Landets Vestkyst op til Finmarken, dog spredt og ofte blot periodisk. Saaledes ruger den ved Chr.sand (Clausen), ved Bergen (Lilljeb. Ornith. bidrag p. 30), i Søndfjord (Landm.), Nordmør (Stud. Jensen), ved Bodø (Godm., Ibis f. 1861, p. 84), i Lofoten (Boie, Tageb. p. 156), samt ved Tromsø (Liljeb. Vet. Akad.

Handl. f. 1849). I de indre Dele er den funden rugende coloni-
vis paa enkelte Punkter i de subalpiske Dele, saasom i Vaage-
rusten i Gudbrandsdalen (Rasch), paa Dovre (Nyt Mag. f. Naturv.
14 B. p. 254), samt paa Filefjeld (Stud. Hvoslef). Paa Lavlandet sees
de alene Vaar og Høst, samt om Vinteren, enkelte Aar i stort Antal.

Ved Chr.sand ere 2 Albinos bem. og den ene fældet (Clau-
sen). *Fringilla, Lin.*

Acanthis, Keys. & Blas.

62. *A. Linaria, Lin.* I de sydlige og vestlige Stifter tilhø-
rer den som Rugeflugt Birkeregionen paa Fjeldene, og er hyppig
paa Dovres og Langfjeldenes Førgreninger lige ned i Chr.sand
Stift. Nordenfor Fjeldryggen ruger den yderst talrigt i Birkesko-
vene gennem T.hjem og Tromsø Stifter, saavel paa Øerne, som
i det indre af Landet op til den russiske Grændse. Om Vinte-
ren og under Træktiderne besøger den de lavere Dele, altid alm.,
enkelte Aar i overordentlig store Skarer. *Fringilla, Lin. Aegio-
thus, Cab.*

Angaaende Varieteten *alnorum, Brehm, magnirostris, Sun-
dev.*, mangle endnu Observationer fra de fleste af Landets Egne.
Ved Christiania er den fra Høsten til Vaaren omtrent ligesaa hyp-
pig, som Hovedarten. (Nyt Mag. f. Naturv. 13 B. p. 351).

63. *A. spinus, Lin.* Har sin fornemste Udbredelse i de syd-
lige og østlige Stifters Naaleskove, hvor den ruger alm. op til
Egnene omkring T.hjemsfjorden, og er endnu truffen i Størdalen
(Nilss.). Langs Vestkysten forek. den sparsomt i Fyrreskovene,
saasom i Etne (Smf.), og i Søndfjord (Landm.). Paa Fjeldets Sider
stiger den undertiden op i Birkebeltet, hvor den er bemærket
paa Hemsedalsfjeldet og paa Dovre. *Fringilla, Lin. Chryso-
mitris, Boie. Carduelis, Briss. Spinus alnorum, Brehm.*

Carduelis, Briss.

64. *C. elegans, Briss.* Ruger hist og her i de laverelig-
gende Dele af de sydlige Stifter, men bemærkes sjældent udenfor
Træktiderne og om Vinteren. Langs Vestkysten ruger den ved

Stavanger (Bahr), i Etne i Hard. (Smf.), og Nordmør (Stud. Jensen). Mod Nord er den truffen ved Throndhjem (Conserv. Storm), samt i Snaasen under $64\frac{1}{2}^{\circ}$ (Brun, Snaasens Beskr.). Af Lehm anføres den som funden i Finmarken, hvilket ikke senere har bekræftet sig. Ifølge Wallengren, Die Brütz. d. Vögel Scand., er den bemærket „sjelden paa Dovre“ (Naumannia f. 1854). *Fringilla Carduelis*, Lin.

Carpodacus, Kaup.

65. *C. erythrinus*, Pall. Ikke sjelden i Østfinmarken langs Tanaelven, hvor den ofte er fundet rugende ved Polmak og Skugge (Nordvi i Breve af 1867 og 1868). *Fringilla*, Lin. *Loxia*, Lin. *Pyrrhula*, Temm. *Erythrospiza*, Bonap.

Corythus, Cuv.

66. *C. Eucleator*, Lin. Ruger sandsynligvis hist og her i de nordlige Stifter langs den svenske og russiske Grændse, hvor den dog kun sjelden viser sig, selv om Vinteren; i Saltdalen er den bemærket om Sommeren af Smf. sen. (i Manuscr. staar: Juli 1818). Høst og Vinter besøger den flokkevis, enkelte Aar i store Skarer, de østlige Lavlande søndenfor T.hjemsfjorden, fornemmelig de indre Trakter af Hamar og Chria. Stifter lige ned til Hvaløerne, samt de østlige Dele af Chr.sand St. Langs hele Vestkysten er den sjelden, men dog enkelte Aar bemærket ved Bergen (Koren); Strøm anfører den 1784 som observeret i Søndmør. *Loxia*, Lin. *Pyrrhula*, Moehr.

Pyrrhula, Moehr.

67. *P. vulgaris*, Temm., *rubicilla*, Bonap. Ruger alm., om den end sjelden viser sig under Sommeren, i Skovegnene, saavel i de østlige Dele lige ned fra Smaalehnene og Trakterne om Chr.fjorden, som muligens især langs hele Vestkysten; mod Nord overskrider den Polarcirkelen, og er endog ifølge Smf. bemærket om Sommeren i Østfinmarken. Høst og Vinter besøger den flokkevis de mere aabne og beboede Steder. Paa Fjeldene viser den sig neppe ovenfor Naaletræernes Grændse.

Sorte Indiv. ere oftere bemærkede, og flere opbevares paa Univ. Mus. *Loxia Pyrrhulå, Lin.*

Loxia, Lin.

68. *L. pityopsittacus, Bechst.* Udbredt i de sydlige Dele op til T.hjemsfjorden, i Regelen temmelig sparsomt, men optræder periodisk i stort Antal overalt eller i visse Districter, saasom ved Chria. 1837 (Rasch), i Omegnen af Porsgrund 1840 (Sch.) og i Land 1862 (Printz). Langs Vestkysten er den bemærket hist og her, saasom ved Bergen (Koren), Molde (Rasch), samt endog ude paa det nøgne Fiskevær Grip Sommeren 1843 (Rasch). Paa Fjeldsiderne er den bemærket ovenfor Naaletrægrænsen paa Dovre Sommeren 1861 af Conserv. Siebke.

69. *L. curvirostra, Lin.* Ruger temmelig hyppigt i Naaleskovene omtrent op til Polarcirkelen, mindre talrigt, omend ingenlunde sjældent, i Bergen St.; i Østfinmarken ere et Par Indiv. bemærkede i Juni 1859 (Smf. l. c. p. 81). Periodisk optræder den i visse Trakter overordentlig talrigt og ruger i Mængde (saasom ved Chria. 1863, cfr. Nyt Mag. f. Naturv. 13 B. p. 368), men forsvinder atter og optræder i samme Antal Aaret efter paa et andet Sted, (var i 1866 naaet op til Ørkedalen, Lundgr.). Viser sig neppe nogensinde ovenfor Naaletrægrænsen.

70. *L. leucoptera, Gmel., bifasciata, Brehm.* Sparsomt bemærket, hidtil blot af Conserv. Siebke i Chria. Omegn. Det første Indiv. blev skudt i Aug. 1840, og opbevares paa Univ. Mus.; senere bemærkedes 3 Indiv. i Oct. 1852, og atter 3 Høsten 1858, alle i den botaniske Have paa Tøjen (Nyt Mag. f. Naturv. 13 B. p. 369).

Coccothraustes, Briss.

71. *C. vulgaris, Briss.* Viser sig fra og til, men neppe aarlig, i den sydlige Del af Landet. Ved Fr.hald ere 2 Indiv. skudte, det sidste Vaaren 1860; ved Chria. er den oftere bemærket om Vinteren og Vaaren, sidste Gang fra Jan. til Mai 1868; et Ex. er skudt i Jan. 1833. Hyppigst har den vist sig i Nedenæs i Chr.sand

St., hvor den i 1846—48 var endog temmelig hyppig om Høsten ved Næs Jernværk; i de senere Aar har den vist sig her blot enkeltvis, sidste Gang Sommeren 1861 (Aall). *Fringilla Coccothraustes*, Ill.

Sturnus, Lin.

72. *S. vulgaris*, Lin. Alm. rugende op til Lofoten, og er enkeltvis skudt i Østfinn., sidste Gang endog i December Maaned 1856, (Smf. l. c. p. 77). I overvejende størst Antal findes den overalt langs Vestkysten fra Chr.sand af og op til T.hjemsfjorden, hvor den fornemmelig om Høsten forek. i talløse Skarer; mod Øst aftager deres Antal. Overskrider som Rugefugl neppe Granregionen, men har dog vist sig lige op paa det nøgne Højjfeld, saasom paa Nystuen paa Filefjeld (Stud. Hvoslef). Overvintrer fra og til enkeltvis eller i smaa Selskaber langs hele Kysten.

Mere eller mindre fuldstændige Albinos ere skudte paa Jæderen, ved Stavanger (Bahr), ved Bergen (Koren), paa Hadeland (Hammer Top. Journ. f. Norge, 21 H.), og i Ørkedalen (Lundgr.).

Corvus, Lin.

73. *C. Monedula*, Lin. Ruger i Landets indre; østlige Dele op til Værdalen under 64°, i Regelen paa bestemte Punkter i større eller mindre Colonier. Især forekommer den talrigt paa Romerike, Hadeland, i Egnene om Mjøsen (især paa Hedemarken), samt ovenfor Fjeldryggen i Trakterne omkring T.hjemsfjorden. I Landets sydligste Dele, saasom omkring Chr.fjorden og i Chr.sand St., sees den næsten alene under Trækket, langs Vestkysten sjeldent selv under disse Tider, men er dog bemærket fra og til ved Stavanger (Bahr), Bergen (Koren) og i Nordfjord (Krogh). *Lycos*, Boie.

74. *C. Corax*, Lin. Har sin fornemste Udbredelse i Kystdistricterne, hvor den ruger fra Hvaløerne op til den russiske Grændse, men forek. især i stort Antal paa Øerne ovenfor Polarcirkelen, hvor den overalt er stationær. I de indre sydlige Dele ruger den helst i Fjeldtrakterne, i Regelen temmelig sparsomt; paa

Lavlandet sees de alene under Træktiderne, samt om Vinteren. Synes at aftage ikke ubetydeligt i Antal Aar for Aar.

75. *C. frugilegus*, *Lin.* Ruger aarlig sparsomt, periodisk i store Skarer, i de sydlige Stifter. Mellem Aarene 1839 og 1843 forekom den colonivis i større eller mindre Antal i Smaalehene, omkring Skiensfjorden, ved Chria., i Hallingdal, ved Kongsberg, i Land, paa Vestlandet ved Bergen og i Nordmør, samt ovenfor Fjeldryggen i Opdal, og lige op til Namdalen (Nyt Mag. f. Naturv. 4 B. p. 169, 13 B. p. 380). Senere have de oftest vist sig flokkevis om Vinteren eller under Trækket i de sydlige Dele, fornemmelig i Kysttrakterne op til Thjem, men ruge dog sparsomt hist og her. I vertical Retning har den undertiden overskredet de lavereliggende Egne, og er endog fundet rugende i Opdal paa Dovres nordlige Afhældning (Rasch). *Trypanocorax*, *Kaup.*

76. *C. Cornix*, *Lin.* Alm. rugende overalt til den russiske Grændse, paa Fjeldene op i Birkeregionen, i de nordlige Dele fornemmelig paa Øerne.

Albinos ere skudte hist og her; 2 Ex. fra Chria. Omegn opbevares paa Univ. Mus.

Localvarieteten *C. Corone*, *Lin.*, er skudt paa Hedemarken (Nyt Mag. f. Naturv. 1 B. p. 384), samt i Aamot (Rasch), og antages bemærket ved Porsgrund (Sch.), samt ved Næs Jernværk (Aall). Ved Chria. fandt Cons. Siebke Vaaren 1853 et Individ parret med Hovedarten (Nyt Mag. f. Naturv. 12 B. p. 380). Alle andre Angivelser ere usikre.

Pica, *Briss.*

77. *P. caudata*, *Ray.* Ruger alm. op til Alten, sparsommere nordenfor, men dog til og med paa flere Steder i Østfinn. (Nordvi). Paa Fjeldsiderne er den alm. endnu i det øverste af Naaetrægrændsen, og besøger ofte, tildels i Flokke (Boie, Tageb. p. 45 og 325) Fjeldstuerne paa det egentlige Høifjeld.

Albinos omtales allerede i Brännichs *Ornithologia borealis*,

1764.¹ Senere ere de bemærkede i de fleste af Landets Districter, undertiden et Par Individ. sammen, og i flere Aar efter hinanden, saasom i Hallingdal 1802 (Wiel, Top. Journ. H. 31—32) og ved Østerrisøer 1865 (Præp. Feragen). *Corvus Pica*, Lin.

Nucifraga, Briss.

78. *N. Caryocatactes*, Lin. Ruger hist og her i de sydlige Skovtrakter, men neppe stadigt paa det samme Sted; i Regelen viser den sig i de fleste af Landets Egne op til Trondhjemsfjorden blot sporadisk om Høsten. I Land blev Redet fundet 1854 (Printz); i Chriä. Omegn sees den sparsomt om Sommeren, men hvert Aar om Høsten (Nyt Mag. f. Naturv. 13. B. p. 374). Periodisk optræder den i store Skarer overalt, og forekom saaledes i 1833, 1844, og fornemmelig i 1847, tildels ogsaa de mellemliggende Aar, saavel i de sydlige, som vestlige Dele af Landet op til T.hjemsfjorden; oftere blev den funden rugende, saasom gjentagne Gauge ved Porsgrund og Skiensfjorden i Aarene 1840—48 (Sch.). Senere har ingen større Udvandring fundet Sted, men ofte har den optraadt hyppigt enkelte Aar i visse Egne, saasom i Smaalehnene, Nedenæs (Aall), Stavanger (Bahr), Søndfjord (Landm.) og Ørkedalen (Lundgr.). Den nordligste bekjendte Grændse er Størdalen (63½°). *Corvus*, Lin. *Caryocatactes guttatus*, Nilss.

Garrulus, Briss.

79. *G. glandarius*, Lin. Alm., ofte periodisk rugende i de lavere Dele af de sydlige og østlige Stifter op til Snaasen i T.hjem Stift (64°). Langs Vestkysten forek. den sparsomt, men er dog bemærket paa flere Steder, saasom i Ryfylke (Bahr), Etne i Hardanger (Smf.), ved Bergen (Koren), og i Nordfjord (Krogh). Paa Fjeldet forsvinder den allerede i Granregionens øverste Dele. *Corvus*, Lin.

¹ Om dette Brünnichs Ex. siger Olaus Wormius videre i „Museum Wormianum“ p. 293: „Pica alba ex Norvegia ad me transmissa est, ubi in nido duo hujus generis pulli sunt inventi.“

Perisoreus, Bonap.

80. *P. infaustus*, Lin. Ruger alm. i Finmarkens indre, især østlige Dele, sparsommere sydover gennem Thjem Stifts Skovtrakter, men mere alm. i Trakterne søndenfor Thjemsfjorden. I stort Antal forekommer den i alle høiereliggende Grænskove i Hamar Stift, saasom i Gudbr.dalen, Østerdalen og Valdernes ned til Land (Printz), i de høiereliggende Trakter omkring Mjøsen, saasom paa Skreifjeldene paa Thoten, og endelig sparsomt lige ned til Nordmarken ved Chria., i Numedal, paa Moduñ og i Lier. Endnu sydligere ruge de i Thelemarken i Chr.sand Stift under $59\frac{1}{2}^{\circ}$, og have sparsomt vist sig om Høsten ved Næs Jernværk endnu en Gråd sydligere. Den ruger neppe under eller over Naaletrægrændsen, men stedse helst i Granregionens øverste Dele. Langs Vestkysten vides den aldrig bemærket. *Corvus*, Lin. *Garrulus*, Briss.

Ampelis, Lin.

81. *A. garrulus*, Lin. Besøger Høst og Vinter alm., enkelte Aar i store Skarer, de sydlige Lavlaude, fornemmelig de indre Trakter af Chria. og Hamar Stifter, sparsommere Vestkysten og de nordlige Dele; i Østfinn. er den blot enkelte Gange bemærket, men ruger dog ved Anarjok i Sydvaranger (Nordvi, Brev af 1868). Sandsynligvis forek. den ogsaa rugende hist og her i de nordlige Stifter langs den russiske og svenske Grændse, og er saaledes af Lilljeborg bemærket familievis ved Sulitjelma om Sommeren. I de seneste Aar have de ligeledes vist sig rugende i de dybe Skovtrakter søndenfor Dovre, men neppe nogen- sinde aarligt paa samme Punkt. Sommeren 1860 blev saaledes flere Individuer, hvoriblandt netop flyvedygtige Unger, skudte i Vaage- og Lomsalindingerne i Gudbr.dalen af Forstmester Barth; Sommeren 1858 bemærkedes den jævnlig i flere subalpinske Skove i Valdernes af Districtslæge Printz, der ligeledes i Slutningen af Mai 1862 fangede et Individ i Land under 61° . *Bombycilla*, Briss. *Bombycivora*, Temm.

Alauda, Lin.

82. *A. arvensis*, Lin. Alm. udbredt i alle lavere og aabne Dele af de sydlige og østlige Stifter op til Bodø, men findes aldrig langt op i trange og skovrige Dalfører, og mangler derfor ganske i hele Hallingdal, Valdres, de øvre Dele af Gudbr.dalen og Østerdalen, samt i den største Del af Thelemarken og hele Mandalsdalen i Chr.sand St. I Bergen St. findes den næsten alene paa enkelte flade Øer og de nærmest liggende Dele af Fastlandet, saasom paa Stordøen (Smf.), Herlø ved Bergen (Koren), Gidskø, Vigerø, samt Statlandet (Rasch), men er ukjendt i de indre Districter. Nordenfor 67° bliver den sjeldnere, men forek. dog rugende hist og her til og med i Østfinn. (Smf. l. c. p. 80).

Et sort Individ opbevares paa Univ. Mus.

83. *A. arborea*, Lin. Forneummelig indskrænket til de lavere, sydøstlige Dele af Chria. St., hvor den især i Smaalehuene paa enkelte Steder ruger alm. Vestenfor Chr.fjorden er den ikke sjelden paa Eker og Modum, i Grevskaerne, samt i Egnene om Skiensfjorden; mod Vest ruger den sparsomt endnu ved Næs Jernværk i Nedenæs (Aall), men synes langs Vestkysten ganske at mangle. *Corys*, Reich. *Galerita*, Boje.

Otocorys, Bonap.

84. *O. alpestris*, Lin. Ruger i ikke ringe Antal i Finmarken østenfor Nordcap, fornemmelig talrigt i Trakten om Varangerfjorden, og er ikke ubetydeligt tiltaget i Antal i de sidste 30 Aar (Nordvi), efter at den her i 1837 første Gang blev antegnet som scandinavisk Art af Prof. Lovén. Saavel Vaar- som Høst-trækket gaar østligere end Norge, og den træffes derfor næsten aldrig i Landets sydlige Dele; et enkelt Individ er skudt ved Chria. i Febr. 1856. Allerede 1740—60 har Klein erholdt et Individ fra Norge, rimeligvis fra Finmarken (Sundev. svenska fogl. p. 128); dette synes at vise, at den ingenlunde, som paastaet, i de senere Tider er indvandret i Landet *Alauda*, Lin. *Phileremos*, Brehm.

Upupa, Lin.

85. *U. Epops*, Lin. Viser sig fra og til, undertiden periodisk, i Landet, og er bem. i næsten alle dets Dele. I 1811 var den temmelig hyppig i flere Egne af Chria. og Hamar Stifter, saasom paa Thoten, i Elverum, og i Trakterne om Chr.fjorden (Rasch). Her har den atter i de seneste Aar vist sig ved Chria. om Vaaren i 1862 og 1864. I Chr.sand St. var den ikke sjelden i Nedenæs i Aarene 1851—57 samt 1861—62, og fandtes et Aar endog rugende i Moland (Præp. Feragen); 3 Individuer fra Næs Jernværk opbevares i Aalls Museum. Omtrent samtidigt er et Ex. skudt ved Stavanger (Esmark). Paa Vestlandet er den allerede beskrevet fra Søndmør af Strøm (Suppl. til Søndm. Beskr. 1784); i T.hjem St. er den bemærket ved Stenkjær (Boie Tageb. p. 66), og ved Thjem blev det ene af 2 Individuer skudt Høsten 1863 (Lundgr.). Nordenfor Polarcirkelen er den skudt i Helgeland (Rasch), i Alten 1836 (Naturf. Forh. 1840 p. 278), samt i Varanger Sept. 1849 (Nordvi).

Ord. II. Zygodactyli, Vieillot.

Gecinus, Boie.

86. *G. viridis*, Lin. Ruger alm. i alle de sydlige Stifter op til Trakterne ovenfor T.hjemsfjorden, og er fornemmelig i de fleste Egne langs Vestkysten den hyppigst forekommende Art. Nordenfor Fjeldryggen er den ligeledes hyppig saavel i T.hjem Stifts indre Dele op til Værdalen (Boie), som paa de større Øer, saasom Hitteren (Lundgr.). Paa Fjeldsiderne forsvinder den allerede i de subalpinske Dele. *Picus*, Lin. *Chloropicus*, Malh.

87. *G. canus*, Gmel., *norvegicus*, Lath. Temmelig hyppigt udbredt i de sydlige Stifter op til Egnene om T.hjemsfjorden, sparsommere nordenfor op til Polarcirkelen, hvor den er truffen i Saltdalen (Smf. sen.). Alm. ruger den i enkelte Skovtrakter, saasom paa Modum, hele Thelemarken ned til Skiensfjorden, samt i de østlige Dele af Christianssand Stift; langs Vestkysten er den ikke sjelden, men sees helst om Høsten. Paa Fjeldsiderne stiger

den fra de subalpinske Naaleskove undertiden op i Birkebeltet, saasom paa Dovre (Nyt Mag. f. Naturv. 14 B. p. 155). *Picus, Lin.*
Chloropicus, Malh.

Dryocopus, Boie.

88. *D. Martius, Lin.* Udbredt i alle Landets større Naaleskove søndenfor T.hjemsfjorden, sparsommere nordenfor, hvor den er bemærket i Nordland af Hewitson (Jard. Mag. II. B.), samt i Salten af Boie under 67°. (Tageb. p. 140). Langs Vestkysten er den ikke hyppig, men bemærket paa de fleste Steder under Træktiderne. Overskrider neppe nogensinde Fyrregrændsen paa Fjeldene. *Picus, Lin.*

Picus, Lin.

89. *P. leuconotus, Bechst.* Ruger sprædt i de lavere Dele af Chria. og Hamar Stifter, paa enkelte Steder alm., saasom i Smaalehnene, Egnene om Skiensfjorden (Sch.), samt paa Hedemarken. I størst Antal synes den at forek. i T.hjem Stifts sydlige Dele, hvor den i Ørkedalen og Surendalen endog er den hyppigst forekommende Art (Lundgr., Nissen, Brandt). Mod Vest findes den endnu i Nedenæs i Chr.sand St., men vides ikke med Vished bemærket i Landets vestlige Dele.

90. *P. major, Lin.* Ruger alm. op til Egnene om T.hjemsfjorden, sparsommere nordenfor op til Polarcirkelen, hvor den flere Gange er skudt om Høsten i Saltdalen af Smf. sen. (67°). Uden at være sjelden langs Vestkysten, tilhører den dog fornemmelig Landets indre, østlige Dele. Paa Fjeldsiderne forsvinder den allerede i det subalpinske Gebet.¹

91. *P. minor, Lin.* Har af alle Arter den jevneste Udbredelse, og forek. i Regelen alm. i de fleste af Landets Egne fra de sydligste Dele op til den russiske Grændse, og ruger saavel

¹ *P. medius, Lin.* findes hos Nilsson (ed. 3. 1 B. p. 152) omtalt som truffen i Norge. Det anførte, ved Chria. skudte Individ. viste sig senere at være *P. major, jun.*

paa Lavlandet, som paa Fjeldsiderne op i Birkebeltet. I størst Antal synes den at forek. i de indre østlige Stifters lavt-subalpinske Egne. Langs Vestkysten er den sjelden, men dog bemærket hist og her, saasom i Nordfjord (Krogh, Topogr. Stat. Saml.). *Piculus*, *Brehm*.

Apternus, Swains.

92. *A. tridactylus*, *Lin.* Ruger temmelig hyppigt i Skovtrakterne og de subalpinske Dele af Landets østlige Egne, fra Smaalehnene af og op til den russiske Grændse, fornemmelig i Østerdalen, Gudbrandsdalen og Valdars, samt nordenfjelds indenfor Polarcirkelen. Vestenfor Langfjeldene er den sjelden; den ruger endnu ved Næs Jernværk i Nedenæs (Aall), men er langs Vestkysten blot skudt ved Bergen (Koren). Paa Fjeldsiderne er den hyppig lige op i Birkebeltet. *Picus*, *Lin.* *Picoides europæus*, *Less.*

Iynx, Lin.

93. *I. torquilla*; *Lin.* Ruger alm. i Chria. og Hamar Stifters lavere Dele, samt nordenfor Fjeldryggen op til T.hjemsfjorden. I Chr.sand St. bliver den allerede sparsom i de østlige Egne, men forek. endnu ved Chr.sand (Clausen); langs hele Landets Vestkyst vides den aldrig observeret, og synes her ganske at mangle. Paa Fjeldsiderne forek. den endnu i de øverste Furu-skove, saasom paa Hemsedalsfjeldet og paa Dovre (Sundev. sv. fogl. p. 146).

Cuculus, Lin.

94. *C. canorus*, *Lin.* Jevnt og talrigt udbredt overalt, og savnes neppe i nogen af Landets Dele; i Østfinm. forek. den dog ikke aarlig paa de samme Steder (Smf. l. c. p. 77). Den ruger i enhver Højde over Havet, og paa Vestkystens Øer lige op i Lofoten.

Ord. III. Syndactyli, Illiger, Cuvier.

Alcedo, Lin.

95. *A. Ispida*, Lin. Bemærket sjelden hist og her i den sydlige Del af Landet. I Omegnen af Christiania har den flere Gange vist sig mellem Aarene 1820—40, men ikke i de senere Aar (Nyt Mag. f. Nat. 13 B. p. 389). Ved Frederiksstad er den bemærket af Sognepr. Schübeler i Febr. 1835; i Chr.sand St. har den ligeledes tidligere vist sig fra og til i Nedenæs, ved Næs Jernværk og ved Arendal (Aall).¹

Coracias, Lin.

96. *C. garrula*, Lin. Viser sig enkelt eller parvis om Vaaren eller Sommeren i Landets sydlige Dele, men neppe aarligt. Nordligst er den skudt paa Eidsvold under $60\frac{1}{2}^{\circ}$, fremdeles paa Ringerike, oftere i Trakterne om Chr.fjorden, hvoraf alene i Smaalhegnene 4 Individ. (Nyt Mag. f. Naturv., 15 B. 1 H.), ved Chria., og i Grevskaberne. I Nedenæs er den ligeledes ofte fældet, det sidste ved Grimstad Vaaren 1865 af en Flok paa 3 Individ. (Aall). Omtales allerede 1764 som skudt i Landet (Brünnichii ornith. bor.).

Cypselus, Ill.

97. *C. apus*, Lin. Ruger alm. i de østlige Stifter søndenfor T.hjemsfjorden, hvor den endnu er alm. i Størdalen og T.hjem. Langs hele Vestkysten forek. den paa de fleste Steder sparsomt og blot under Træktiderne, saasom ved Stavanger (Bahr), i Etne (Smf.), og i Søndfjord (Landm.), men ruger dog, skjønt ikke alm., i Bergen. Paa Fjeldsiderne findes den hyppigt rugende paa Gaardene i det subalpinske Gebet, samt hist og her endog paa Sæterhusene i Birkebeltet, saasom i Vaagefjeldene; hyppigt sees de paa Udflugter hen over det aabne Højfjeld. *Hirundo*, Lin.

Caprimulgus, Lin.

98. *C. europaeus*, Lin. Alm. Rugefugl i de sydlige Stifter

¹ *Merops apiaster*, Lin., antages at være observeret ved Chria. af Conserv. Siebke Vaaren 1829, men blev ikke fældet.

op til T.hjemsfjorden, hvor den oftere er bemærket om T.hjem og i Ørkedalen (Lundgr.). Langs Vestkysten forekommer den overalt i ringere Antal, end i de østlige Egne. Paa Fjeldsiderne overskrider den Naaletræernes Grændse, og er endog funden af Lector Hartman oppe paa det nøgne Højfjeld paa Dovre (Nyt Mag. f. Naturv. 14 B. p. 156).

Ord. IV. Accipitres, Linné.

Surnia, Dum.

99. *S. nyctea*, Lin., *nivea*, Thunb. Ruger i ikke ringe Antal paa Fjeldene ovenfor Trægrændsen, saavel i det Søndenfjeldske paa Dovres og Langfjeldenes Fjeldsletter lige ned i Chr.sand Stift, som fornemmelig i Landets nordligste Dele, hvor den især i Østfinmarken periodisk er endog meget talrig (Smf. l. c. p. 76). Om Vinteren besøger den fornemmelig i de Aar, da Lemmus norveg. foretager sine Udvandringer, de sydlige og vestlige Lavlande, og skydes næsten aarlig i Egnene om Chr.fjorden (Nyt Mag. f. Naturv. 13 B. p. 414), og langs hele Kysten op til T.hjemsfjorden; saaledes bleve Vinteren 1866—67 mindst 4 Individuer skudte, og omtrent 10 St. bemærkede alene i Ørkedalen og Surendal. (Lundgr. Brandt). *Strix*, Lin. *Nyctea erminea*, Steph.

100. *S. passerina*, Lin., *pygmaea*, Bechst. Alm. rugende i de lavere Dele af Chria. og Hamar Stifter, sjeldnere nordenfor Fjeldryggen, hvor den dog endnu er fundet om Sommeren i Surendalen under 63° (Brandt). I Chr.sand St. er den ikke sjelden i Nedenæs (Aall), og forek. endnu ved Stavanger (Bahr), men vides hidtil ikke bemærket i Bergen St. *Strix*, Lin. *Glaucidium*, Boie.

101. *S. funerea*, Luth., *nisorica*, Bechst. Har af alle Arter den videste Udbredelse i Landet, og savnes ikke i noget af dettes Dele. Den foretrækker det subalpinske Gebet for Lavlandet, og ruger mer eller mindre hyppigt, periodisk talrigt, i de fleste høje-religgende Naaleskove i de sydlige Stifter og nordover gennem hele Landet til den russiske Grændse. Langs Vestkysten forek.

den sparsommere, men er dog bemærket ved Bergen (Koren), i Nordfjord (Krogh, Topogr. Stat. Saml.), og er beskrevet fra Søndmør af Strøm (Supplem. 1784). Paa Fjeldene stiger den hyppigt op i Birkebeltet. *Strix, Lin.*

Nyctale, Brehm.

102. *N. Tengmalmi, Gmel.* Temmelig hyppigt, enkelte Aar alm. rugende i de sydlige og sydøstlige Skovtrakter, idetmindste op til T.hjemsfjorden, hvor den er stationær endnu i Ørkedalen og Surendal (Lundgr.). I Chr.sand St. er den hyppig lige op i Fjelddalene, saasom Aaseral (Sch.), og bemærket ved Stavanger (Bahr), men sees her, som overalt, helst om Vinteren. Paa Fjeldsiderne forek. den rugende endnu i Naaletræernes yderste Grændse, saasom i Valdars (Printz) og i Løiten (Esmark). *Strix, Lin.*

Ulula, Cuv.

103. *U. lapponica, Thumb., barbata, Pall.* Viser sig fra og til Høst og Vinter, især i Aar, hvori Lemm. norvegicus vandrer, og er fornemmelig i de seneste Aar skudt i de fleste af Landets Dele med Undtagelse af Bergen St. I Østfinn. ere de flere Gange bemærkede (Smf. l. c. p. 76), sidste Gang ved Pasvigelven Sommeren 1866 af Prof. Esmark; paa det sidste Sted opgaves de at være hyppige, og ruge uden Tvivl. I T.hjem St. er et Individ skudt i Snaasen, og opbevares i T.hjem (Lundgr.). Søndenfor Fjeldryggen ere 8—10 Individuer fra Tid til anden fældede alene ved Chria. og i Smaalehnene, hvoraf flere i Aarene 1862—64; i Chr.sand St. ere ligeledes flere Individuer skudte i Nedenæs i Aarene 1856—57 (Aall). *Strix, Lin. Syrniium, Sav.*

104. *U. uralensis, Pall., liturata, Tengm.* Er fornemmelig i de senere Aar gjentagne Gange bemærket i Landet, hidindtil blot i dets sydlige Dele, men synes oftere at være overseet eller forvexlet, og forek. muligens i de fleste større Naaleskove. Flere Individuer ere fældede ved Chria. og i de omkringliggende Trakter, sidste Gang i den botaniske Have i Nov. 1865 af Stud. Schü-

beler; endvidere i Elverum 1862, i Trysil (Esmark), samt i Chr.-sand St. ved Arendal og Mandal (Rasch). *Strix, Lin. Ptynx, Blight.*

Strix, Lin.

105. *S. Aluco, Lin.* Alm. rugende i de sydlige og vestlige Stifter op til T.hjemsfjorden, sjeldnere nordenfor, men bemærket enkelte Aar i Salten under 67° (Smf. sen. Saltdalens Beskr. 1827). I vertical Retning overskrider den ikke Naaletræernes Grændse. *Syrnium, Sav. Ulula, Cuv.*

Bubo, Cuv.

106. *B. maximus, Rantz.* Udbredt som Rugefugl fra Hvaløerne indtil ovenfor Polarcirkelen, saavel i de indre Dele, som muligens i størst Antal paa de bjergfulde Kystøer. I Finmarken er den ligeledes skudt fra og til, men forek. blot tilfældigt (Smf.). Paa Fjeldsiderne findes den især talrigt i de subalpinske Dele, og ruger hyppigt i og ovenfor Birkebeltet. *Strix Bubo, Lin.*

Otus, Cuv.

107. *O. vulgaris, Flemm.* Ruger spredt i Landets sydlige, lavere Dele, i Regeln ikke alm. Temmelig hyppigt forek. den dog i Trakterne omkring Chria.fjorden, i Kystegnene i Chr.-sand Stift, saasom i Nedenæs og paa Listerland (Aall), samt ved Chr.sand (Clausen), men vides ikke bemærket langs Vestkysten. I Landets indre Dele ruger den ikke sjelden i Land og Valdres (Printz), og gaar mod Nord op til Egnene om T.hjemsfjorden, hvor den endnu i Ørkedalen er stationær (Lundgr.). *Strix Otus, Lin.*

108. *O. brachyotus, Lin.* Har sin fornemste Udbredelse i Vidierregionen paa Fjeldene, hvor den ruger alm. fra Thelemarksfjeldene op til Polarcirkelen; nordenfor denne forek. den sparsommere, men er oftere bemærket om Høsten til og med i Østfinm., hvor den antages at ruge i Sydvaranger (Smf.). Paa Lavlandet sees den helst under Træktiderne, ofte periodisk, da den ogsaa

er truffen rugende saa langt ned som ved Chria., i Smaalehnene (Rasch), samt i Nedenæs (Aall). *Strix*, Lin. *Aegolius*, Keys. & Blas. *Brachyotus palustris*, Bp.

Circus, Lacep.

109. *C. cyaneus*, Lin., *strigiceps*, Nilss. Sporadisk bemærket hist og her i Landet, og er opgivet at forek. endog i Finmarken. Omkring Chria. har den oftest vist sig om Vaaren (Siebke), men er ogsaa af Forstmester Barth skudt om Sommeren; endvidere er den skudt ved Chr.sand (Clausen). Ifølge Prof. Esmark blev en ♂ skudt i Birkebeltet paa Dovre i 1832. *Falco*, Lin. *Strigiceps*, Bp.

110. *C. aeruginosus*, Lin., *rufus*, Briss. Hidindtil vides blot et enkelt Individ skudt ved Chria. 1825 (Rasch, Nyt Mag. f. Naturv. 1 B. p. 360), og et andet ved Frederiksstad 1839 (Schüb.) *Falco*, Lin.

Falco, Lin.

111. *F. Gyrfalco*, Lin., *candicans*, Gmel. Ruger alm. paa Fjeldsletterne og Øerne ovenfor Polarcirkelen, især i Trakterne omkring Varangerfjorden, fremdeles sydover paa de høiere Fjelde i Nordland og T.hjem Stift, samt paa Dovre og Langfjeldene med deres Forgreninger lige ned paa Thelemarksfjeldene i Chr.sand St. Lavlandet besøge de sparsomt Høst og Vinter, og flere Gange er den skudt i de sydlige Kysttrakter, saasom ved Chria., i Smaalehnene, ved Skiensfjorden (Sch.), Chr.sand (Clausen), temmelig hyppigt paa Jæderen og ved Stavanger (Bahr), samt ved Bergen (Koren). Forhen fangedes de fleste Jagtfalke i Finmarken (Lillienskjold, Speculum boreale 1698), i Romsdals Lehn og paa Dovre (Ramus 1715), paa Østerdalsfjeldene (Pontoppidan 1753), samt paa Thelemarksfjeldene (Gjellebøl 1780). *Falco*, Lin. *Hierofalco*, Cuv.

112. *F. peregrinus*, Briss., *communis*, Lin. Ruger spredt saavel i Landets indre Dele op til Sydvaranger og Vadsø (Nordvi), som rundt Kysten op til Lofoten (Barth). I de indre, sydlige

Dele foretrækker den om Sommeren det alpine Gebet, og forek. i ikke ringe Antal over hele Dovre og Jotunfjeldene med deres Forgøinger, men ruger ogsaa hist og her paa Lavlandet lige ned i Chra.dalen og Smaalehnene (Nyt Mag. f. Naturv. 13 B. p. 403). I Kysttrakterne er den fornemmelig alm. under Træktiderne og om Vinteren, fra Hvaløerne op til den russiske Grændse.

113. *F. Subbuteo, Lin.* Er alene udbredt i de sydlige, lavere Egne, hvor den ruger alm. i Trakterne om Chr.fjorden og i Smaalehnene op til Egnene om Mjøsen, sparsommere op gjennem Gudbr.dalen (Nyt Mag. f. Naturv. 14 B. p. 105) til Fjeldryggen, som den ikke synes at overskride. I Chr.sand St. er den endnu temmelig hyppig i Nedenæs (Aall), og ved Chr.sand (Clausen); langs Vestkysten er den skudt paa Jæderen (Bahr), og ved Bergen (Koren).

Et Individ med begyndende Melanismus, skudt ved Chria. 1866, opbevares paa Univ. Mus. *Dendrofalco, Bonap.*

114. *F. Aesalon, Lin., Lithofalco, Gmel.* Ruger alm. i Landets nordlige Dele fra den russiske Grændse ned til Dovre, hvor efterfølgende Art kan siges at indtage dens Plads; søndenfor Fjeldryggen forek. den sparsommere, og næsten alene i Birkeregionen paa Fjeldene, men ruger dog hist og her paa Lavlandet lige ned paa Ringerike, Modum og Høiderne ved Chria. (59½°), hvor den overalt er alm. Høst og Vaar. Langs Vestkysten er den blot bemærket under Træktiderne hist og her, saasom ved Stavanger (Landm.), ved Bergen (Koren), og i Søndfjord (Stud. Hvoslef). *Aesalon Lithofalco, Kaup.*

Cerchneis, Boie.

115. *C. Tinnunculus, Lin.* Alm. rugende saavel i de vestlige som østlige Dele op til Egnene om T.hjemsfjorden, sparsommere nordenfor, dog ikke sjelden op til Polarcirkelen, ruger ved Bodø (Godman, Ibis f. 1861, p. 79), samt ved Tromsø (Lillieb. l. c. p. 317), og er bemærket endnu ved Nordcap (Wallengr. Naumannia f. 1854). Paa Fjeldsiderne overskrider den ofte Naaletræernes Grændse, og træffes op i Birkebeltet. *Falco, Lin.*

Astur, Briss.

116. *A. Palumbarius, Lin.* Ruger alm. i næsten alle Landets Dele, dog temmelig sparsomt indenfor Polarcirkelen, hvor den dog hist og her er Standfugl til og med i Østfinn. (Nordvi). Om end hyppig rundt hele Kysten, foretrækker den dog de indre skovbevoxede Dele, og viser sig her undertiden ovenfor Naaetrægrænsen paa Fjeldsiderne. *Falco, Lin.*

117. *A. Nisus, Lin.* Alm. udbredt indtil ovenfor Polarcirkelen, og er ligesom foregaaende funden rugende endog i Østfinn. (Smf., Nordvi). I stort Antal forek. den i de vestlige Trakter, saavel paa Øerne, som Fastlandet, og overvintrer regelmæssigt i de sydlige Kystegne. Paa Fjeldsiderne stiger den hyppigt op i Birkebeltet. *Accipiter, Briss. Falco, Lin. Nisus communis, Cuv.*

Pernis, Cuv.

118. *P. apivorus, Lin.* Periodisk alm. i de lavere sydøstlige Dele omtrent til Dovre, som den endnu ikke har vist sig at overskride, og ruger fornemmelig enkelte Aar hyppigt i de sydlige Kystegne, saasom i Smaalehnene og Trakterne om Chria-fjorden; i Chr.sand St. er den alm. endnu i Nedenæs, men forek. sparsomt langs Vestkysten, hvor den dog er bemærket ved Bergen (Rasch), og i Nordfjord (Krogh, Stat. Saml.). I de indre Dele af Landet er den fundet rugende i Valdets (Printz), samt i Gudbr.-dalen og Østerdalen. *Falco, Lin.*

Buteo, Bechst.

119. *B. vulgaris, Bechst.* Ruger alm. i de lavere sydøstlige Egne, fornemmelig i Christianiafjordens Omgivelser, er hyppig i Land og Valdets (Printz), og forek. i Gudbrandsdalen op til Fjeldryggen. Dens nordlige Grændse kjendes endnu ikke med Bestemthed; Sommeren 1866 troer Prof. Esmark at have observ. den i Østfinn. I Chr.sand Stift er den temmelig alm. i Kysttrakterne, og ikke sjelden langs Vestkysten, saasom ved Stavanger (Bahr), Etne i Hardanger (Smf.) og i Søndfjord (Landm.). Paa

Fjeldsiderne forsvinder den allerede i de subalpiske Dele. *Falco Buteo, Lin.*

120. *B. lagopus, Lin.* Alm. rugende paa Fjeldene ovenfor Trægrænsen, fornemmelig indenfor Polarcirkelen, saavel paa Øerne, som paa de indre Høisletter; noget sparsommere forek. den sydover til Egnene om T. hjemsfjorden, men atter hyppigt paa Dovres og Langfjeldenes Forgreninger ned paa Valders- og Thelemarksfjeldene under $59\frac{1}{2}^{\circ}$. Høst og Vaar sees den jevnlige, tildels i Flokke, paa de sydlige Lavlande, især i Kysttrakterne østenfor Lindesnæs. Overvintrer fra og til, selv i Landets nordligste Egne (Smf., Nordvi). *Falco, Lin. Triorches, Kaup. Archibuteo, Brehm.*

Milvus, Briss.

121. *M. regalis, Briss.* Ruger sparsomt og blot i Landets sydøstligste Udkant, Smaalehnene, fornemmelig i Trakterne om Frederiksstad og Frederikshald. Høst og Vaar besøger den sparsomt de lavere sydlige Dele; ved Chria. er den oftere bemærket, især om Vaaren (Nyt Mag. f. Naturv. 13 B. p. 408); mod Nord har den vist sig op i Gudbr. dalen, hvor et Individ blev skudt i 1834 (Esmark); senere er den observeret i Land af Dr. Printz 1849. I de vestlige Dele er den flere Gange bemærket i Nedenæs (Aall), samt i Omegnen af Stavanger (Bahr). *Falco Milvus, Lin.*

Aquila, Briss.

122. *A. Chrysaëtos, Lin., fulva, Lin.* Tilhører som Rugefugl de mere eller mindre alpiske Dele af Landet, fornemmelig de indre Dele af Hamar og Chr. sand Stift, men forek. ogsaa rugende langs Vestkysten, samt nordenfor Dovre op til den russiske Grændse, saavel paa Øerne, som paa Fastlandet. Overalt findes den spredt, aldrig i Mængde. Høst og Vinter besøger den sparsomt Lavlandene, og er stationær selv i Østfinn. (Smf.) *Falco, Lin.*

Haliaëtos, Sav.

123. *H. albicilla, Lin., ossifraga, Briss.* Ruger mer eller mindre talrigt rundt hele Kysten fra den russiske Grændse ned

til Hvaløerne, dog i størst Antal paa Øerne indenfor Polarcir-
 len, saasom i Lofoten og Vesteraalen (Barth, Nyt Mag. 8 B. p. 3),
 og forekommer i det Hele i et flere Gange større Antal Individ-
 er i Landet, end foregaaende Art. De dybere Fjordbunde besøger
 den jævnlig, især om Vinteren, men viser sig aldrig i Landets
 indre Dele; dog er den fundet rugende i Sætersdalen i 8—9 Mi-
 les Afstand fra Søen (Rasch, Nyt Mag. 1 B. p. 359).¹ *Aquila*,
Briss. *Falco*, *Lin.*

Pandion, Sav.

124. *P. Haliaëtus*, *Lin.* Forekommer rugende ved de fleste
 større Indsøer fra de sydligste Egne op til Østfinmarken (Smf.),
 saavel paa Lavlandet, som paa Fjeldene i og ovenfor Naaletræer-
 nes Grændse. I ringere Antal forekommer den ved salt Vand, og
 tilhører derfor fornemmelig Landets indre, østlige Dele. *Falco*, *Lin.*

Ord. V. Pullastræe, Sundev.

Columba, *Lin.*

125. *C. Palumbus*, *Lin.* Alm. Rugefugl i de sydlige Naa-
 leskove op til Egnene om Thjemsfjorden, hvor den endnu i Stør-
 dalen ruger aarligt (Lundgr.). Særdeles talrigt forek. den i de
 nordlige Dele af Chria. og hele Hamar St.; mod Vest er den endnu
 hyppig i Nedenæs i Chr.sand St., men sjelden langs hele Vest-
 kysten, hvor den dog er skudt i Træktiderne ved Stavanger
 (Bahr), og i Nordfjord (Krogh, Stat. Saml.). Paa Fjeldsiderne for-
 svinder den allerede i de subalpinske Dele.

126. *C. livia*, *Lin.* Forek. og ruger sparsomt paa Rennesø
 udenfor Stavanger, hvor den er Standfugl. Allerede Pontoppidan
 omtaler den 1753 som forekommende „paa Øerne i Havkanten i
 Ryfylke“; ved Begyndelsen af dette Aarhundrede forek. den i
 stort Antal paa flere af de omkringliggende Øer, saasom Omø,

¹ *Haliaëtus leucocephalus*, *Lin.* opgives af Boie som observeret paa flere
 Steder langs de nordlige Kyster i 1817 (Tageb. p. 189 og 195). Denne Ob-
 servations Rigtighed har ikke senere bekræftet sig. *Beleg. Rev. 418. De*
173 2° Ann. Sept. 1844 p. — Beleg. & Gode Ord. no. I p. 43. Hoffmann.

Klosterø og Mosterø (cfr. Raschs Reise i Mag. f. Naturv. 2 Række 2 B. 1836), og besøgte endnu omkring 1830 i store Flokke det tilstødende Fastland (Bahr). Senere ere de stærkt aftagne i Antal; Univ. Mus. erholdt dog Høsten 1866 3 Individder fra Rennesø, medens de fra de øvrige Øer synes forsvundne.

127. *C. Oenus* Lin. Alm. rugende i de sydøstlige Lavlande, især i Smaalehnene, paa Modum, Romerike og Hedemarken, hvor den paa enkelte Steder er hyppigere, end *C. Palumbus*. I de vestlige Dele er den sjelden, og blot enkeltvis bemærket ved Stavanger (Bahr), og ved Bergen (Koren). Nordenfor Fjeldryggen er dens Forekomst usikker; i Saltdalen er et enkelt Individ (species blot opgivet i Manuskriptet) observeret i Oct. 1821 af Smf. sen., men dette tør have været følgende Art.

Peristera, Boie.

128. *P. Turtur*, Lin. Har vist sig i de fleste af Landets Dele, og synes endog fra og til at ruge, ikke alene i de sydlige Lavlande, hvor de ere trufne parvis om Sommeren i Smaalehnene og paa Romerike (Rasch), og Ungfugle oftere skudte, men ogsaa i Landets nordlige Dele. I Trakterne om Christianiafjorden have de ofte forekommet, endog flokkevis, saasom ved Drøbak 1824 (Nyt Mag. f. Naturv. 4 B. p. 170). I Chr.sand Stift ere de skudte i Robygdlaget, samt ved Næs Jernværk Høsten 1864 (Aall); langs Vestkysten ved Stavanger Sommeren 1861 (Bahr), og i Søndfjord (Landm.). Endvidere er den i Nordland bemærket i Gilleskaal Vaaren 1866 (Lundgr.); endelig er den i Finmarken endog flere Gange bemærket og skudt i Trakterne om Varangerfjorden lige til de sidste Aar (Smf. l. c. p. 82, Nordvi.)¹. *Columba*, Lin. *Turtur auritus*, Ray.

¹ *P. rupicola*, Pall., *Gelastes*, Temm. 2 Individder, der antages at have været af denne Art, kom Schrader i Hænde i Østfinmarken 1850 (Rasch); blot ene af disse omtales i Pässlers Afhandl.: „Schraders Beobacht. über die Vög. Lappländs“ og dette under Navn af *P. Turtur* (Cabanis' Journ. f. Ornith. 1853, p. 242).

B. *Cursores*, Illiger, Sundevall.Ord. VI. *Gallinae*, Linné.*Syrrhaptēs*, Ill.

129. *S. paradoxus*, Pall. Viste sig Sommeren og Høsten 1863¹ flokkevis i Landets sydlige og vestlige Dele, og flere Individer bleve fældede. Første Gang blev en Flok paa 14—15 St. bemærket ved Mandal i Midten af Aug.; 2 Individer bleve skudte, og af Dr. Roscher indsendte til Univ. Mus. (Nyt Mag. f. Naturv. 13 B. p. 432.) Senere bleve Indiv. skudte ved Øieren og i Laurdal; langs Vestkysten bleve 5 Individer skudte i Lindaas i Nordhordland, og 2 i Nordfjord under 62° (Koren). Af disse sidste opbevares flere paa Musæet i Bergen.

Tetrao, Lin.

130. *T. Urogallus*, Lin. Har sin fornemste Udbredelse i de østlige Stifters Skovtrakter, hvor den ruger talrigst fra Smaalehnene og Chr.sand af op til Alten. Endnu nordligere forek. den ved Nordcap (Nilss.), og ruger i Sydvaranger, sjelden i Tannen i Østfinmarken (Smf., Nordvi). Sparsommere findes den langs Vestkysten, hvor den næsten alene forek. i de indre Dele; kun sjelden viser den sig i Kysttrakterne, men mangler dog ikke ganske paa enkelte af de større Øer, saasom Stordøen (Smf.). Paa Fjeldsiderne overskrider den fra og til Naaleskoven, og viser sig i Birkebeltet.

Tilfældigt varierende Individer, ufuldstændige Albinosformer, samt sterile Hunner opbevares i Musæerne i Chria., Bergen og paa Næs Jernværk.

131. *T. Tetrix*, Lin. Alm. rugende fra Landets sydligste Dele op til Polarcirkelen, sjældnere nordenfor denne, hvor den blot er truffen i Lofoten (Barth), men endnu ikke bemærket i Finmarken.

¹ Ved en beklagelig Trykfeil i det anførte Citat af Nyt Mag. f. Naturv. 13 B. staar Aaret angivet til 1861, istedetfor til 1863.

I stort Antal forekommer den i Vestlandets Løvskove, og stiger paa Fjeldsiderne alm. op i Birkebeltet.

Talrige afvigende Former, saasom mere eller mindre fuldstændige Albinos, tilfældigt varierende Individuer, samt sterile Hunner opbevares i de forskjellige Musæer (Nyt Mag. f. Naturv. 13 B. p. 426).

Af Hybriden *T. Urogalloides* omtales Hanformen allerede af flere Forff. i forrige Aarhundrede, saasom fra Gudbrandsdalen (Smf. sen. 1795) og Hadeland (Hammer 1797). Senere har den vist sig at være temmelig alm. i Landets sydøstlige Dele, især i Smaalehnene, paa Romerike, i Valders og Østerdalen, og flere Individuer bringes aarlig tiltorvs i Chria. Ligeledes er den ikke sjelden i Nedenæs i Chr.sand St. (Aall); nordenfor Fjeldryggen er den oftere skudt om T.hjem, i Ørkedalen og i Surendalen (Lundgr.). Hunformen træffes sjeldnere, eller er oftere overseet.

Af Hybriden *T. Lagopoides* er ligeledes Hanformen allerede i forrige Aarhundrede beskrevet fra Gudbr.dalen og Valders af Smf. sen. 1795 (Top. Jour. 14 H.). Senere er den skudt ved Røraas 1837, i Thelemarken 1840, ved Østerrisøer 1843, i Østerdalen 1851, samt ved Kongsvinger 1863. Hunformen vides endnu ikke med Sikkerhed bemærket; i Aalls Musæum opbevares et Individ, skudt i Nedenæs Vinteren 1864, der i flere Retninger afviger fra alle andre Beskrivelser af denne Form: *Tetrao Lagopoides magnitudine Lagopi subalpinæ, albus, rectricibus et alis velut in Tetraone Tetrice* ♀ *ferrugineis, nigrofasciatis, loris nigris, structura et forma rostri toto velut in Lagopo rupestre* ♂.

Tetrastes, Keys & Blas.

132. *T. Bonasia*, Lin. Udbredt alm. i alle Landets Naaleskove fra Smaalehnene op til Nordland, hvor den af Boie er truffen ved Foldereid under 65°. I de vestlige Dele er den allerede sjelden ved Chr.sand (Clausen), og mangler ganske i hele Bergen Stift, muligens med Undtagelse af de Langfjeldene nærmestliggende Egne (Budstikken for 1820). I meget trange og alle højt-

liggende Dalfører forekommer den sparsomt, og forsvinder paa Fjeldsiderne allerede i de subalpinske Dele. *Tetrao, Lin. Bonasia lagopus, Brehm.*

Lagopus, Briss.

133. *L. albus, Lin., subalpina, Nilss.* Alm. Rugefugl i Birkebeltet i alle Landets Fjeldegne, samt i Kysttrakterne fra Stavanger af op til den russiske Grændse, men mangler ganske i de lavere Trakter østenfor Chr.fjorden. I overordentlig stort Antal forekommer den paa Øerne nordenfjelds, især i Lofoten og Vesterdaalen; mod Syd ruger den paa alle Fjeldene i Chr.sand Stift, samt endog sparsomt paa Ringerike og Højderne om Chria. Om Vinteren besøger den ofte de allersydligste Dele, og enkelte Individuer ere saaledes skudte ved de fleste af Byerne rundt Chr.fjorden, samt langs Chr.sand Stift ned til Lindesnæs. *Tetrao, Lin.*

134. *L. rupestris, Gmel., alpina, Nilss.* Ruger alm. paa Fjeldene ovenfor Trægrændsen, i størst Antal i de nordlige Stifter op til den russiske Grændse, men talrigt ogsaa paa alle Dovres og Langfjeldenes Forgreninger ned til Norefjeld i Krydsherred og Hekfjeld i Chr.sand St. (58½°). Om Vinteren besøger den sparsomt de vestlige, men neppe nogensinde de sydlige Lavlande. *Tetrao lagopus, Lin.*

Perdix, Briss.

135. *P. cinerea, Briss.* Indvandrede første Gang 1733 fra Bohuslehn gjeennem Smaalehnene, fredlystes i 3 Aar (Pontopp.), udbredte sig over hele Chria. St., forekom endnu 1780 paa Hadeland (Hammer), men forsvandt efterhaanden mod Aarhundredets Slutning. I 1811 indvandrede den paany, og er periodisk bleven talrig i Chria. og Hamar Stifter, samt i de østlige Dele af Chr.sand Stift. Langs Vestkysten har den endnu ikke vist sig, og er forsøgt forgjæves at indføres omkring Stavanger (Bahr). Dette er lykkedes bedre i de sydlige Dele af Thjems St., hvor den i de seneste Aar er trængt op til Indherred, under

64° (Lundgr.). Paa Fjeldsiderne er den funden rugende lige op i de subalpinske Dele, saasom i Opdal 1841 (Rasch). *Starna*, Bonap. *Tetrao Perdix*, Lin.

Ortygion, Keys. & Blas.

136. *O. Coturnix*, Lin. Ruger tem. talrigt i de lavere Dele af Chria. og Hamar Stifter op til Egnen om T.hjemsfjorden, hvor den oftere er bemærket i Surendalen (Brandt); et enkelt Individ er skudt ved Tromsø og opbevares paa den lærde Skoles Samling (Lundgr.). Langs Vestkysten er den sjelden, men dog bemærket i Søndfjord Sommeren 1858 af Dr. Bidenkap. I vertical Retning er den funden rugende i de højere subalpinske Dele i Foldalen paa Dovre (Siebke). *Perdix*, Lin. *Tetrao*, Lin. *Coturnix communis*, Bonnat.

Ord. VII. Grallae. Linné.

Charadrius, Lin.

137. *C. apricarius*, Lin., *pluvialis*, Lin. I Landets indre, sydøstlige Dele forek. den rugende udelukkende i Vidiebeltet paa Fjeldene, men sees aldrig uden under Trækket i de lavere Dele. Særdeles talrig er den derimod overalt langs Kysten, saavel paa Fjeldene, som paa lyngebevoxede Steder i enhver Højde over Havet, lige fra den russiske Grændse sydover til Jæderen og Chr. sand, samt hist og her paa de flade sydøstlige Kystøer, til og med paa Hvaløerne (Nyt Mag. f. Naturv. 14 B. p. 23)¹. *Pluvialis*, Brehm.

Eudromias, Boie.

138. *E. morinellus*, Lin. Vaartrækket slaar i store Skarer ind paa de sydlige Kyster i det smæle Belte fra Lindesnæs og op

¹ I Hammers Fauna Norvegica, Kbhvn. 1775, læses følgende i 1 B. p. 44: „Af *Otis Tetrax* ere tvende for nogle Aar siden fangede paa Smølen, men Hr. Bisp Gunnerus mener, at de ere did fordrevne ved en Storm.“ Uagtet ovennævnte Værk i usædvanlig høj Grad vidner om Mangel paa Kritik og Kynlighed fra Forfatterens Side i enhver Retning, turde ovenstaaende Notits, væsentlig paa Grund af den Forbindelse, hvori den er sat med Gunneri Navn, muligens ikke savne al Grund.

til det nederste af Jæderen, hist og her ogsaa paa de vestlige og nordlige Kyster. Herfra udbreder den sig paa alle de høiere Fjelde, i stort Antal i de nordlige Stifter op til den russiske Grændse, men ogsaa alm. ovenfor Birkegrændsen i de sydligere Dele, især paa Dovres og Langfjeldenes Forgreninger lige ned paa Noreffeld i Krydsherred, og Hekfjeld i Thelemarken (59°). Tilbagetoget gaar sjeldnere samme Vei, som om Vaaren, men i Regelen østligere end Landet. Kun ganske undtagelsesvis berøres under Trækket de sydøstlige Lavlande, hvor de først i de seneste Aar, ved Moss Høsten 1865, og ved Øieren Vaaren 1867, ere bemærkede. *Charadrius, Lin. Pluvialis, Brehm.*

Aegialites, Boie.

139. *A. hiaticula, Lin.* Alm. rugende langs hele Kysten fra Hvaløerne op til den russiske Grændse, paa gunstige Localiteter i stort Antal; endvidere hist og her paa grusede Strandbredder i Landets indre Dele, endog paa Fjeldene i og ovenfor Birkegrændsen, saasom ved Syndinvand i Valdres (Printz), ved Ronderne (Rasch), paa Dovre (Nyt Mag. f. Naturv. 14 B. p. 157), samt ved Røraas (Lundgr.). *Charadrius, Lin.*

140. *A. cantianus, Lath.* Et enkelt Individ blev Høsten 1864 skudt paa Jæderen, hvor den muligens oftere forekommer, og indsendt til Bergens Musæum (Bahr, Stavang. Omegns Fugle). *Charadrius, Lin.*

141. *A. minor, M. & W., fluviatilis, Bechst.* Ruger alm. paa de flade Kystøer og sandige Fjordbredder i Chria. og Chr.sand Stifter, sparsommere langs Vestkysten op til T.hjemsfjorden, hvor den endnu er fundet rugende i Surendalen (Brandt). I Landets indre Dele er den ikke sjelden ved de lavereliggende større Indsøer og Elvebredder, saasom Øieren, Fiskumvand, Valdres, Ransfjorden og Glommen. *Charadrius, Lin.*

Squatarola, Cuv.

142. *S. helvetica, Briss.* Ruger hist og her paa Fjeldene, fornemmelig i Landets nordlige Dele, hvor den er truffen om Som-

meren ved Sulitjelma (Løvenhjem), ved Nordkyn (Wallengr., Naum. f. 1854), samt flere Gange i Østfinn. (Nordvi). I de sydligere Dele viser den sig oftest om Høsten, da den aarlig træffes, tildels i Flokke, i Omegnen af Chria.; ligeledes er den skudt ved Frederikstad, ved Chr.sand, ved Farsund, samt i det Indre af Landet ved Mjøsen og Tyrifjorden, og turde muligens ruge ogsaa paa de sydlige Fjelde. *Charadrius, Lin. Vanellus melanogaster, Mey.*

Vanellus, Briss.

143. *V. cristatus, M. & W.* I overordentlig stort Antal ruger den paa Jæderen og Listerland i Chr.sand Stift, temmelig hyppigt langs Vestkysten saavel paa Fastlandet, som især paa Øerne op til Smølen, sparsomt mod Nord til Nordland, og overskrider regelmæssigt ikke Polarcirkelen; i Mai 1868 blev et Ind. skudt ved Varangerfjorden. Østenfor Lindesnæs ruger den i mindre Antal paa de flade Kystøer, saasom paa Hvaløerne (Nyt Mag. f. Naturv. 15 B. p. 12). De sydlige Fjordbunde besøger den jevnligt Høst og Vaar, men sparsommere Landets indre Dele, hvor den er bem. paa Hadeland (Hammer), Eker (Hofgaard), Aascral (Schüb.), samt flere Gange endog høit op i Gudbr.dalen, saasom i Juli 1832 (Esm.) og i Juni 1867 (Barth). Omtales allerede 1715 af Ramus (efter ham Pontopp.) som forekommende „i Tonsberg Lehu og Borresys-sel.“ *Tringa Vanellus, Lin.*

Strepsilas, Ill.

144. *S. Interpres, Lin., collaris, Temm.* - Ruger spredt rundt hele Skjærgaarden, i størst Antal fra T.hjemsfjorden af og op til ovenfor Polarcirkelen; i hele Nordland forek. den endog hyppigt, saasom ved Bodø (Godman, Ibis f. 1861, p. 86), ligesom den ruger ingenlunde sjeldent i Lofoten og hele Østfinn. (Smf., Nordvi). Ved de sydlige og vestlige Kyster sees den oftest under Træktiderne, da den især om Vaaren træffes temmelig hyppigt paa Hvaløerne, Listerland og Jæderen, samt paa Kysterne af Bergen Stift op til Nordfjord. Sjelden besøges de dybere Fjordbunde, og aldrig Landets indre Dele. *Tringa Interpres et morinella, Lin.*

Haematopus, Lin.

145. *H. ostrilegus*, Lin. Alm. rugende rundt hele Kysten fra Hvaløerne op til den russiske Grændse. Fra og til har den vist sig i Landets indre Dele, saasom i Thelemarken ved Nord-sjø (Schübeler), paa Eker ved Fiskumvand (Hofg.), ved Mjøsen (Nyt Mag. f. Naturv. 14 B. p. 107), samt flere Gange, endog flokkevis, i Valdets (Printz).

Telmatias, Boie.

146. *T. Gallinago*, Lin. Udbredt mer eller mindre talrigt i alle Landets Dele, sparsomst langs de vestlige Kyster. Hyppigst forek. den i de nordlige Stifter saavel paa Fastlandet, som paa Øerne op til den russiske Grændse; i de sydlige Dele synes den at foretrække det subalpinske og alpinske Gebet, hvor den ruger alm. paa alle Fjeldskraaninger op i Birkebeltet. Paa Lavlandet findes den hyppigst under Træktiderne, men ruger dog paa de fleste Steder i mindre Antal, paa enkelte flade Kystøer, saasom paa Hvaløerne, endog i Mængde (Nyt Mag. f. Naturv. 15 B. p. 11). Overvintret fra og til i de vestlige Egne, saasom i Etne i Hardanger (Smf., Brev af 1868). *Scolopax*, Lin.

147. *T. Gallinula*, Lin. Ruger hist og her fra Landets nordligste Egne indtil søndenfor Dovre. Oftest er den om Sommeren funden ovenfor Polarcirkelen, saasom i Lofoten (Boie), ved Bodø (Godman, Ibis f. 1861 p. 90), Tromsø (Lilljeb. Vet. Ak. H. f. 1850), samt i Østfinn. (Smf. l. c. p. 83). I de sydlige Trakter er den fundet rugende i Juni 1862 i Valdets af Dr. Printz (61°). Høst og Vaar, samt om Vinteren, forek. den ikke sjelden i de sydlige Dele, saavel i Kysttrakterne, som i det indre af Landet. *Scolopax*, Lin. *Philolimnos*, Brehm.

148. *T. major*, Lin. Ruger i de sydlige Stifter særdeles talrigt, men næsten udelukkende i Vidiebeltet paa Fjeldene, og kun under Trækket viser den sig, i Regelen blot paa bestemte Steder, i stort Antal paa Lavlandet. Langs Vestkysten ruger den hist og her colouivis lige ned til Søen, saasom ved Stavanger

(Landm.), Bergen (Barth, Jägaref. tidskr. 1 B.), samt i Nordfjord (Krogh). Nordenfor T.hjemsfjorden ruger den aln. i enhver Høide over Havet op til Tromsø, men vides endnu ikke bem. i Østfinn. *Scolopax, Lin.*

Scolopax, Lin.

149. *S. Rusticola, Lin.* Alm. rugende i alle Landets Skov-egne op til Bodø, men er nordenfor Polarcirkelen blot truffen enkeltvis, saasom i Lofoten (Barth). Særdeles talrigt forek. den i alle Vestlandets Løvskov, samt overalt i Granskovene i de indre, østlige Dele, men kun yderst sparsomt paa skovløse Strækninger, saasom paa hele Listerland og Jæderen. Paa Fjeldsiderne ruger den neppe nogensinde ovenfor Naaletræernes Grændse, men besøger jævnlig om Høsten Vidierregionen (Barth). Overvintrende Individer ere bemærkede hist og her ved de sydlige og vestlige Kyster op til Nordfjord (Krogh, Top. Stat. Saml.), især aarlig i Trakterne om Chr.sand og de nærmestliggende Byer.

Limicola, Koch.

150. *L. pygmaea, Lath., platyrhincha, Temm.* Ruger spredt saavel i Landets nordligste Dele, saasom i Finm. (Rasch), og ved Bodø (Nilss.), som paa de sydlige Fjelde, hvor den forek. temmelig hyppigt paa Dovres og Langfjeldenes Forgreninger. Saaledes er den funden rugende paa Gudbr.dalsfjeldene lige ned paa Neverfjeld ved Lillehammer (Nyt Mag. f. Naturv. 14 B. p. 126), i Jotunfjeldene ved Vinstervandene, samt oftere paa Valdersfjeldene, lige ned til Land under $60\frac{1}{2}^{\circ}$ (Printz): Under Trækket viser den sig sparsomt paa Lavlandet, og er herunder skudt i Ørkedalen (Lundgr.), samt flere Gange omkring Chria. *Tringa, Lin.*

Calidris, Cuv.

151. *C. arenaria, Lin.* Viser sig sparsomt, oftest blot under Træktiderne, rundt Kysten, men ruger dog hist og her, muligens især i Landets nordligste Dele. Ved Tromsø bemærkedes Ungfugle i August af Lilljeb. (Vet. Ak. Handl. f. 1850 p. 322); i

Østfinn: opgives den som rugende af Schrader, hvilket betvivles af Smf. og Nordvi. I de sydlige Dele vides blot et enkelt Individ skudt 1830 ved Farsund, et andet Høsten 1840 ved Chria. af Cons. Siebke. *Tringa, Lin. Tringa Calidris, Lin.*

Tringa, Lin.

152. *T. Canutus, Lin., islandica, Lin.* Ruger sparsomt paa Fjeldsletterne ovenfor Polarcirkelen, saasom i Østfinmarken (Smf., Nordvi). Under Trækket viser den sig om Høsten, men næsten aldrig om Vaaren, saavel ved de nordlige Kyster, saasom ved Tromsø (Lilljeb. l. c. p. 321), og i Nordland (Esmark), som i de sydlige Fjordbunde, hvor den i Aug. og Sept. er temmelig alm. i Chria.fjorden (Nyt Mag. f. Naturv. 13 B. p. 444), og er skudt ved Farsund (Rasch), og paa Jæderen (Bahr.). *Canutus islandicus, Brehm.*

Pelidna, Cuv.

153. *P. maritima, Brüm.* Hyppigt rugende paa Østfinmarkens Myrer i kortere eller længere Afstand fra Søen (Smf. l. c. p. 82, Nordvi). Høst og Vaar, samt om Vinteren besøger den i store Skarer fornemmelig de nordlige og vestlige Kyster, noget sparsommere, og uden at trænge ind i de dybere Fjordbunde, Strækningen fra Lindesnæs til Hvaløerne. Ogsaa om Sommeren viser den sig temmelig alm., tildels flokkevis, rundt hele Kysten, dog neppe nogensinde rugende. *Tringa, Lin.*

154. *P. subarcuata, Lin.* Er skudt om Sommeren i Finmarken, men endnu ikke med Sikkerhed funden rugende i Landet. Under Træktiderne er den oftere bemærket om Høsten, men næsten aldrig om Vaaren, saavel ved de nordlige Kyster, saasom ved Tromsø i Aug. 1849 (Lilljeb. l. c. p. 322), som ved de sydlige; saaledes er den flere Gange skudt ved Stavanger (Bahr), ved Farsund (Rasch), samt i Chria.dalen saavel ved Fjorden, som paa den nærliggende Indsø Øieren. De bemærkede Indiv. have oftest været Ungfugle. *Tringa, Lin.*

155. *P. alpina, Lin., variabilis, Temm.* Ruger alm. i de

nordlige Stifter, saavel paa Øerne, som paa Fastlandet op til den russiske Grændse; søndenfor T.hjemsfjorden findes den colonivis paa gunstige Localiteter langs de vestlige og sydlige Kyster, og ruger saaledes i overordentlig stort Antal paa Listerland og Jæderen, men sparsommere østenfor Lindesnæs, hvor den er bemærket om Sommeren dybt ind i Chr.fjorden (Rasch). I de indre, østlige Dele forekommer den alene paa Ejeldene, hvor den ruger alm. paa Dovre, i Jotunfjeldene og paa Laugfjeldene med alle deres Forgreninger; under Trækket er den særdeles talrig rundt de sydlige Kyster og paa de lavereliggende Indsøer.¹ *Tringa, Lin.*

Actodromas, Kaup.

156. *A. minuta, Leisl.* Ruger hist og her i Finmarken, saavel ved Søen, saasom ved Vadsø (Esmark, Juli 1866), som i de indre Dele langs Tanaelven (Nordvi), men som en østlig Form sees den her, som overalt i Landet, hyppigst under Træktiderne. Saaledes er den Vaar og Høst alm. i Selskab med foregaaende Art paa de fleste Steder rundt Kysten, samt paa de lavereliggende Indsøer, saasom Øieren: *Tringa, Lin. Pelidna, Cuv.*

157. *A. Temminckii, Leisl.* Ruger alm. i Østfinm. (Smf., Nordvi), og besøger de sydlige og vestlige Kyster alene under Træktiderne, da den er alm. paa de fleste Steder, saasom ved Tromsø (Lilljeb.), ved Bodø (Godman Ibis f. 1861, p. 90), ved T.hjem og i Ørkedalen (Lundgr.), samt ved Chria. (Nyt Mag. f. Naturv. 13 B. p. 443). *Tringa, Lin. Pelidna, Cuv.*

Machetes, Cuv.

158. *M. pugnax, Lin.* Har som Rugefugl sin fornemste Udbredelse i Finmarkens indre Dele, hvor den forekommer alm., og omtales allerede 1698 af Lillienskiold i hans „Speculum boreale.“ I Landets sydlige Dele ruger den hist og her, helst i de noget høiereliggende Dalfører, saasom i Valdars (Printz), Gudbrandsdalen (Nyt Mag. f. Naturv. 14 B. p. 107), samt i Lærdal, men

¹ *T. Schinzi, Brehm*, opgives af Schrader at ruge alm. i Østfinm. (Cab. Journ. f. Ornith. 1853 p. 307), men dette benegtes af Smf. (l. c. p. 82).

ogsaa paa Lavlandet, saasom paa Romerike og Hedemarken. Under Trækket er den især om Høsten særdeles talrig paa enkelte gunstige Localiteter, saasom i Chria.dalen, Smaalehne, ved Stavanger (Bahr), ved T.hjem (Lundgr.), samt paa flere Steder ved de nordlige Kyster. *Tringa, Lin. Philomachus, Moehr.*

Phalaropus, Briss.

159. *P. rufus, Bechst., platyrhynchus, Temm.* Besøger sparsomt og uden at ruge de scandinaviske Kyster. Vaartrækket synes ikke at berøre Norge, men allerede i August ere de oftere bemærkede i Sommerdragt i Østfinn., og træffes indtil i October (Smf. l. c. p. 83): Ved de sydlige Kyster har den blot vist sig om Vinteren, oftest i October og November, da den flere Gange er skudt i Chria.fjorden (Nyt Mag. f. Naturv. 13 B. p. 445), sidste Gang 2 Individ. i Jan. 1866. *Tringa lobata, Lin. Lobipes, Cuv.*

160. *P. hyperboreus, Lath., angustirostris, Schintz.* Ruger alm. ved Indsøer og Ferskvande indenfor Polarcirkelen, saavel paa alle Øerne, især i Lofoten og Vesteraalen, som paa Fastlandet op til den russiske Grændse. I de senere Aar er den ligeledes funden rugende paa de sydlige Høifjelde i Vidiebeltet, saasom af Lilljeborg ved Troldfinderne i Romsdalen, af Forstmester Barth o. fl. ved Fokstuen paa Dovre (Nyt Mag. f. Naturv. 14 B. p. 159); ligeledes omtales den i T.hjemiske Selsk. Skrifter (III B. 1765) som rugende i Størdalen. Om Høsten og Vinteren besøger den jævnlig de sydlige Kyster, og er ofte skudt paa Strækningen østenfor Lindesnæs, fornemmelig i Chria.fjorden. *Tringa hyperborea et fusca, Lin. Lobipes, Cuv.*

Totanus, Bechst.

161. *T. Glottis, Lin.* Alm. rugende ved Fjeldmyrerne paa de sydlige Høifjelde, især paa Dovre, i Ronderne, Jotunfjeldene, samt Fjeldene i Gudbrandsdalen, Valdres og Østerdalen; nordenfor Fjelddryggen forekommer den i de indre Dele af T.hjem Stift op til Polarcirkelen, og findes endnu ovenfor denne rugende

til og med i Østfinn. (Smf.). I mindre Antal ruger den hist og her paa Høiderne i de sydlige lavere Dele, saasom paa Hedemarken, samt paa flere Steder i Trakterne om Chria.fjorden. Under Trækket besøger den aarlig, tildels i store Flokke, de sydlige Kyster og Lavlande; langs Vestkysten er den overalt sjelden og vides ikke med Sikkerhed bemærket i Bergen Stift. *Scolopax, Lin. Glottis chloropus, Nilss.*

162. *T. fuscus, Briss.* Ruger i ikke ringe Antal i Landets nordlige Dele, saavel paa Øerne, saasom i Lofotén (Barth)^o, som paa Fastlandet, hvor den endog i Østfinn. er temmelig alm. (Smf., Esmark). Ligeledes er den funden rugende hist og her i de sydligere Dele, saasom i Ørkedalen i T.hjem St., hvor den oftere er skudt (Lundgr.), samt paa Fjeldene i Land og Valdres (Printz), men viser sig paa Lavlandet kun yderst sparsomt under Trækket, da den er skudt ved Chria. 1837 (Esmark), ved Næs Jernværk (Aall), samt ved Farsund 1830 (Rasch). *Scolopax Totanus, Lin.*

163. *T. Calidris, Lin.* Alm. rugende paa de fleste Steder rundt hele Kysten fra Hvaløerne op til den russiske Grændse, fornemmelig i overordentlig stort Antal paa Listerland og Jæderen. I Landets indre Dele forekommer den især paa Fjeldene, hvor den ruger alm. i de sydlige Stifter, men dog ogsaa i mindre Antal paa Lavlandet, hvor den overalt er hyppig under Træktiderne. *Scolopax, Lin.*

164. *T. ochropus, Lin.* Forekommer om Sommeren mer eller mindre talrigt op til Egnene om Trondhjemsfjorden, men sees overalt oftest under Træktiderne. Mod Nord er den truffen rugende endog ovenfor Polarcirkelen ved Bodø (Godman, Ibis f. 1861, p. 87). Temmelig hyppigt ruger den paa Listerland (Rasch), men forek. kun yderst sparsomt langs Vestkysten. Paa Fjeldsiderne ruger den ovenfor Trægrændsen, saasom paa Dovre (Nyt Mag. f. Naturv. 14 B. p. 158). *Tringa, L.*

165. *T. Glareola, Lin.* Ruger alm. i Landets indre Dele,

fornemmelig fra Polarcirkelen af, og op til den russiske Grændse; ligeledes er den hyppig sydover gennem T.hjem Stift, og ruger i de sydligere Dele coluivis, især i Birkebeltet paa Fjeldene, saasom paa Dovre og Langfjeldene med deres Forgreninger. I mindre Antal ruger den paa Lavlandet lige ned til Egnene om Bunden af Chria.fjorden, hvor den overalt er hyppig under Træktiderne. Langs Vestkysten nordenfor Jæderen forek. den ligesaa sparsomt, som foregaaende Art. *Tringa, Lin.*

Actitis, Illig.

166. *A. hypoleucos, Lin.* Jevnt og talrigt udbredt ved Elve og Ferskvande i alle Landets Dele, men stedse i mindre Antal umiddelbart ved det salte Vand. Paa Fjeldene er den hyppig lige op til Snegrændsen. *Totanus, Lin.*

Limosa, Briss.

167. *L. aegoecephala, Lin., melanura, Leisl.* Ruger sparsomt i Finnmarken, hvor den sidste Gang blev skudt af Prof. Esmark i Juli 1866, men sees her oftest blot Høst og Vaar (Smf. l. c. p. 83). I Landets sydlige Dele er hidtil blot et enkelt Individ skudt ved Fr.hald Vaaren 1860 (Nyt Mag. f. Naturv. 15 B. p. 41). *Scolopax, Lin.*

168. *L. rufa, Briss.* Forekommer flokkevis i Østfinn., især under Træktiderne, og antages her at ruge (Smf.); ved de sydlige og vestlige Kyster viser den sig sparsomt om Vaaren, men noget hyppigere under Høstrækket. Saaledes er den oftere skudt ved Chria. (Nyt Mag. f. Naturv. 13 B. p. 450), ved Porsgrund 1846 (Schüb.), paa Lister 1830 (Rasch), paa Jæderen 1864 (Bahr), paa Statlandet 1813 (Krogh, Top. stat. Saml.), samt flere Gange i Egnene om T.hjemsfjorden, første Gang 1817 (Boie, Tageb. p. 322), senere ved Levanger 1850, i Ørkedalen 2 Individ. 1865, samt ved T.hjem 1867 (Lundgr.). I Landets indre Dele er den skudt paa Modum (Rasch). *Scolopax lapponica, Lin.*

Numenius, Cuv.

169. *N. arcuata*, Lin. Langs Vestkysten alm. rugende fra Lindesnæs til nordenfor Lofoten, saavel paa Fastlandet, saasom i stort Antal paa Jæderen, som fornemmelig paa Øerne; i mindre Antal ruger den endnu i Østfinn. (Smf., Nordvi). I de indre østlige Dele er den sjelden om Sommeren, men dog truffen endog høit oppe i Birkebeltet paa Fjeldene, saasom i Vaage i Gudbr.dalen (Barth o. fl.). Høst og Vaar er den alm. ved de sydlige Kyster. *Scolopax*, Lin.

170. *N. Phaeopus*, Lin. Ruger fornemmelig nordenfor Fjeldryggen, hvor den især er talrig i Egnene om T.hjemsfjorden; ligeledes er den alm. indenfor Polarcirkelen i Lofoten og Vester-aalen, og forek. sparsomt i Østfinn. lige op til den russiske Grændse (Smf., Nordvi). Søndenfor Dovre er den truffen i Jotunfjeldene (Barth), samt i Valdres (Printz), og er temmelig hyppigt udbredt paa Fjeldsiderne i Chr.sand St., saasom i Aaseral (Schüb.). De vestlige og sydlige Kyster besøger den blot under Træktiderne. En overvintrende Flok Ungfugle, hvoraf flere bleve skudte, bemærkedes paa Romerike 1839—40 (Skill.-Mag. f. 1847). *Scolopax*, Lin.

Recurvirostra, Lin.

171. *R. Avocetta*, Lin. Sparsomt bemærket ved de sydlige Kyster. Omkring Chr.sand og Mandal har den oftere vist sig, og idetmindste 1 Individ er skudt (Clausen); ved Frederikstad blev et Individ skudt 1840, et andet bem. af Bureauchef Wedel-Jarlsberg ved Chria. 1843 (Nyt Mag. f. Nat. 13 B. p. 451). Ogsaa i Landets indre Dele har den forekommet, og er saaledes skudt 1846 paa Hedemarken (Hørby).

Grus, Pall.

172. *G. cinerea*, Bechst. Har sin fornemste Udbredelse om Sommeren paa de store, øde Fjeldmyrer i Hamar Stifts østlige Dele, hvor den ruger temmelig talrigt især i Elverum, Løiten, Aamodt og Finskogen under $60\frac{1}{2}^{\circ}$, sparsommere nordover paa Gudbrandsdals- og Østerdalsfjeldenes Forgreninger, samt i Jotunfjeldene lige ned i Land (Printz). Mod Nord ere de endnu be-

mærkede paa Herø i Nordland Juni 1833 (Esmark), samt flere Gange i Østfinn. (Smf.), sidste Gang 2 Indiv. i Juni 1863 (Nordvi). Paa de sydlige Lavlande sees den aarlig under Trækket, ofte, især i Chria.dalen og i Smaalehnene, i smaa Flokke; i de vestlige Dele ere enkelte Indiv. bemærkede i Nedenæs (Aall), og anføres 1784 som truffen i Søndmør (Strøm, Supplem. til Søndmørs Beskr.). *Ardea Grus, Lin.*

Ibis, Moehr.

173. *I. falcinellus, Lin.* Har flere Gange vist sig i Landet. Ved Bodø under 67° blev et Individ skudt i 1835; senere er et Individ skudt ved Imsjøen i Ringebo (Rasch). Ved Chria. er den enkelte Gange bemærket, og en Ungfugl skudt Høsten 1839; denne findes opstillet paa Univ. Mus. I Juli 1862 observeredes af Forf. et Indiv. ved Drammen. Ved Bergen bleve 2 Indiv. skudte i 1848 (Koren). *Tantalus, Lin. Plegadis, Kaup.*

Ciconia, Briss.

174. *C. alba, Briss.* Viser sig aarlig enkelt eller parvis, især om Vaaren, men ogsaa undertiden om Sommeren, i Landets sydøstlige Dele, dog uden nogensinde at ruge, især omkring Byerne Fr.hald og Fr.stad, samt i Chria.dalen (Nyt Mag. f. Naturv., 13 B. p. 453); paa det sidstnævnte Sted viste sig Vaaren 1837 en Flok paa 26 Indiv. (Esmark). Vestenfor Chria.fjorden er den bemærket paa Eker (Strøm), ved Horten (Esmark), fra og til ved Skiensfjorden (Schüb.), flere Gange i Nedenæs (Aall), enkelte Gange om Chr.sand (Clausen), samt fra og til ved Stavanger (Bahr). Pontoppidan omtaler den 1753 som „seet paa Vestlandet uden at bygge“ (Norges naturl. Beskr.); i Etne i i Hardanger bemærkedes den i April 1867 (Smf.). *Ardea Ciconia, Lin.*

175. *C. nigra, Lin.* I Aug. 1839 blev et Individ skudt ved Frederikstad, og opbevares paa Univ. Mus. Senere er et yngre Individ skudt i Vang paa Hedemarken (Rasch). *Ardea, Lin.*

Ardea, Lin.

176. *A. cinerea*, Lin. Ruger colonivis alm. langs Vestkysten fra Stavanger af og op til ovenfor T.hjemsfjorden; ved Nordlands Kyster er den sjelden, men endnu bemærket af Boie ved Helgeland under 66° (Tageb. p. 310). Østenfor Lindesnæs samt i Landets indre Dele sees den sporadisk, og hovedsagelig blot under Træktiderne; den er jævnlig bemærket i Smaalehnene og ved Ferskvandene om Chria., paa Ringerike, Eker, Hadeland, og oftere i Valdersdalen lige op ved Vangsmjøsen, og er endog fundet rugende ved Randsfjorden (Hammer), samt flere Aar efter hinanden i Ski Sogn, 2 Mile fra Chria. (Rasch). Overvintrer hyppigt langs Vestkysten.

Platalea, Lin.

177. *P. Leucorhodia*,¹ Lin. I 1832 blev et Individ skudt paa Jæderen, i 1836 et andet i Grevskaberne i Nærheden af Tønsberg. Det sidste opbevares paa Univ. Mus.

Rallus, Lin.

178. *R. aquaticus*, Lin. Ruger aarlig i Kysttrakterne idetmindste op til T.hjemsfjorden, men bemærkes sjældent og omtrent ligesaa ofte om Vinteren, som om Sommeren. Flere Individuer ere skudte i Chria.dalen, fremdeles i Smaalehnene (Nyt Mag. f. Naturv. 13 B. p. 454), Nedenæs (Aall), temmelig hyppigt i Omegnen af Mandal (Rasch), ved Stavanger (Bahr), Bergen (Koren), i Sogn (Landm.), Søndmør (Strøm), Nordfjord (Krogh), paa Smølen (T.hjemse Selsk. Skr. II B.), samt i Ørkedalen og om T.hjem (Lundgr.). Omtales allerede 1764 som rugende i Norge (Brünnichii ornith. borealis).

Crex, Bechst.

179. *C. pratensis*, Bechst. Alm. rugende overalt i Landets lavere Dele op til Polarcirkelen, hvor den endnu er hyppig paa

¹ λευκός, hvid, og ῥόδεος, rosen(farvet); enkelte Forf. (Blasius, Newton o. fl.) skrive neppe med Rette *leucerodius*, af λευκός hvid, og ῥωδιός, en Heire.

Øerne udenfor Helgeland (Nilss.), samt ved Bodø (Godman, Ibis f. 1861, p. 90). I stort Antal forekommer den overalt langs Vestkysten fra Jæderen af op til T.hjemsfjorden. Paa Fjeldsiderne stiger den op saa høit, som Agerlandet gaar. *Rallus Crex, Lin. Gallinula Crex, Lin.*

Gallinula, Briss.

180. *G. chloropus, Lin.* Ruger hist og her i Landets Kysttrakter, men bemærkes sjældent. Ved Stavanger er Redet gjen- tagne Gange fundet (Bahr, Landm.), ligesaa i Etne i Hardanger (Smf.); i Egnene om T.hjemsfjorden er den i de senere Aar oftere bemærket i Rugetiden i Ørkedalen og ved T.hjem (Lundgr.). Enkeltvis ere Individider skudte ved Bodø 1828 (Rasch), ved Chr.sand (Esm.), ved Skien i Dec. 1862, samt ved Chria. i Nov. 1866. *Fulica, Lin. Stagnicola, Brehm. Hydrogallinula, Lacep.*

Ortygomeira, Steph.

181. *O. porzana, Lin.* Sparsomt rugende i Landets syd- østlige Dele, saasom paa Romerike (Rasch), og paa Hvaløerne (Nyt Mag. f. Naturv. 15 B. p. 12); muligens ogsaa paa flere andre Steder rundt de sydlige Kyster, hvor Individider ere enkeltvis bemærkede ved Porsgrund (Schüb.), Laurvig (Esmark), Frederik- stad (Rasch), i Nedenæs (Aall), ved Chr.sand (Clausen), og paa Jæderen (Schüb.) *Rallus, Lin. Gallinula, Briss.*

Fulica, Lin.

182. *F. atra, Lin.* Ruger hist og her, muligens i de fleste af Landets Dele, dog helst i de sydlige Lavlande. I Chria. Om- egu samt i Smaalehneene skydes den aarlig, især om Vaaren; endvidere ere Individider skudte ved Chr.sand, Mandal, Farsund, paa Jæderen og Lister, samt flere Gange ved Stavanger og Ber- gen, fremdeles i Søndmør, Nordfjord, paa Hitteren, oftere om T.hjem, i Guldalen, samt endelig i Østfinm., hvor det blev Smf. opgivet, at den var fundet rugende (l. c. p. 84). I Landets indre Dele er den oftere bemærket paa Romerike (Rasch), i Land (Printz), samt fundet rugende paa Hedemarken (Stud. Grønstad).

C. Natatores, Illiger, Sundev.

Ord. VIII. Lamellirostres, Cuv.

Cygnus, Lin.

183. *C. musicus*, Bechst. Ruger sparsomt i Finnmarkens indre Dele, saasom ved Tanaelven i Karasjok og Polmak Prgdd. samt ved Pasvigelven (Smf., Nordvi); men neppé nogensinde søndenfor Polarcirkelen. I Landets sydlige og vestlige Egne sees den blot under Træktiderne, og overvintrer jevnlig saavel i de indre Dele paa aabne Steder i de større Vande og Elve, som fornemmelig blandt Skjærene rundt Kysten, hvor den forekommer i Østfinn. enkeltvis, men alm., tildels i store Flokke (Nyt Mag. f. Naturv. 15 B. p. 42) fra Lofoten af og sydover lige til den svenske Grændse.¹ *Anas Cygnus*, Lin.

Anser, Briss.

184. *A. cinereus*, Mey. & W., *ferus*, Lath. Ruger talrigt paa Øer og Holmer langs Landets vestlige og nordlige Kyster, i størst Antal fra Thjemfjorden af og nordover gennem Lofoten op til Alten, eller 70°; i Østfinn. sees den helst om Vaaren (Smf.). Søndenfor Stadt ruger den endnu hist og her i Skjærgaarden udenfor Bergen Stift, saasom i Søndfjord (Landm.), og lige ned til Øerne udenfor Stavanger under 59° (Bahr). Under Trækket følger den stedse helst Kysterne, og træffes i Landets indre Dele sjeldnere, end følgende Art. *Anas Anser*, Lin.

185. *A. segetum*, Gmel. Ruger neppe sydligere end Thjemfjordens Bredde, (64°), men talrigt fra Helgeland af og nordover op til den russiske Grændse, helst i de indre Dele, hvor foregaaende

¹ *C. Bewickii*, Yarr., *minor*, Pall. Det af Rasch (Nyt Mag. f. Naturv. 4 B. p. 174) og Nilsson (Ed. 3. p. 386) omtalte, ved Mjøsen i 1835 skudte Individ gik ifølge Prof. Esmark tilgrunde, inden det blev saa fuldstændigt undersøgt, at Arten med fuld Sikkerhed kan optages som tilhørende Landets Fauna.

Art ikke synes at forekomme, og blot undtagelsesvis sammen med denne paa enkelte af Øerne indenfor Polarcirkelen. Vaartrækket synes næsten udelukkende at gaa gennem Landets indre Dele, men berører om Høsten oftere de vestlige Trakter. *Anas Anser*, Lin.

186. *A. brachyrhynchus*, Baill. Blev i Juni 1867 skudt og bemærket paa flere Steder i Østfinm., hvor den antages at ruge, men neppe i Mængde¹ (Nordvi, i Breve af 1867 og 68).

187. *A. albifrons*, Gmel. Ruger jævnlgt i Finmarkens indre Dele, hvor den allerede 1698 omtales og afbildes i Lilljenskiolds Speculum boreale; senere anføres den 1764 som skudt i Landet (Brünn. Ornith. bor.). Søndenfor Polarcirkelen er den oftere bem. under Træktiderne eller om Vinteren; saaledes flokkevis ved Bodø i Mai 1857 (Godman, Ibis f. 1861 p. 90); ved Chria. er den truffen fra og til, og et enkelt Individ skudt Høsten 1828; i Nedenæs har den oftere vist sig flokkevis, og 2 Individuer ere skudte i Decbr. Maaned (Aall). Paa Jæderen ere ligeledes flere Individuer skudte om Vinteren (Bahr), fremdeles ved Bergen (Koren), og i Nordfjord (Krogh, Stat. Saml.). I Landets indre Dele blev et Individ skudt af en Flok paa 16 St. i October 1847 i Valdres, hvor den senere ligeledes har vist sig om Vaaren (Printz). *Anas erythropus* ♀, Lin.

188. *A. minutus*, Naum., *Temminckii*, Boie. Forek. aarlig og ruger i ikke ringe Antal i Finmarkens indre Dele, især langs Tanaelven (Smf., Nordvi), samt i Polmakjaure (Esmark 1866). I Landets sydlige Dele har den hidtil blot vist sig tilfældigt under Træktiderne; Vaaren 1852 blev et Individ fanget levende paa Øieren ovenfor Chria., og af Prof. Esmark holdt levende i 2 Aar; Høsten 1865 blev et andet skudt af en Flok, der muligens alle bestode af samme Art, ligeledes ved Chria.

¹ Dette er ikke overensstemmende med Newtons Antagelse i Ibis f. 1865, Noten p. 514, hvor den Formodning findes udtalt, at *A. brachyrhynchus*, ikke *segetum*, er den Art, der hyppigst forekommer rugende paa Øerne indenfor Polarcirkelen.

Bernicla, Steph.

189. *B. torquata*, Frisch, brenta, Pall. Ruger ikke ved de scandinaviske Kyster.¹ Vaartrækket slaar i talløse Skarer ind paa Kysten ved Lindesnæs, men fortsættes nordover fornemmelig langs de ydre Skjær, og uden synderlig at standse, lige op forbi Nordcap. Om Høsten slaar den atter i Mængde ind i Østfinmarken, men synes nu at følge nærmere Kysten, end om Vaaren, og træffes jevnlig ved de nordlige og vestlige Kyster lige ned forbi Jæderen. Østenfor Lindesnæs eller i Landets indre Dele gaar Trækket næsten aldrig, og kun undtagelsesvis ere Flokke endnu bemærkede over Tvedestrandegnen (Aall), og i Egnene paa Øst-siden af Chria.fjorden (Rasch). Endnu østligere viser den sig alene i enkelte Individer, der med lange Mellemrum af Aar ere skudte ved Chria. og i Smaalehnene. *Anser, Briss. Anas, Lin.*

190. *B. leucopsis*, Bechst. Sjelden berører den paa sit Træk Norge, og blot enkelte Individer ere fældede i forskjellige af Landets Dele. Allerede 1764 omtales et indenlandsk Individ i Brünn. Ornith. borealis; senere er den enkelte Gange skudt i Finmarken, hvor den muligens vil vise sig at ruger, fremdeles ved Mandal (Rasch), Høsten 1865 paa Jæderen (Bahr), samt sidste Gang Vaaren 1867 ved Chr.sand (Clausen). *Anser, Briss. Anas erythropus* ♂, *Lin.*

*ind i Finmarken
ind i den i
den Lapp. P. 278. Anas
L. 1867.*

Vulpanser, Antiq.

191. *V. Tadorna*, *Lin.* Ruger i større eller mindre Antal i hele Skjærgaarden fra Bohuslehn op til Polarcirkelen; i Lofoten er den ikke alm. (Barth), og i Østfinmarken blot enkeltvis bem. (Smf. l. c. p. 86). I stort Antal forek. den paa Hvaløerne (Nyt Mag. f. Naturv. 15 B. p. 42), samt udenfor Jæderen og nordover forbi T.hjemsfjorden. Sparsomt og blot under Træktiderne trænger den ind i de dybere Fjordbunde; i Landets indre Dele er den truffen enkelt- eller flokkevis Høst eller Vaar i Mjøsen og i Thelemarksvandene (Rasch), i Tyriffjorden paa Ringenrike (Esmark),

¹ Boie opgiver (Tageb. p. 65), at han traf parrede Individer ved T.hjemsfjorden i Mai 1817; denne Observations Rigtighed har ikke senere bekræftet sig.

og i Fiskumvand paa Eker (Hofg.). *Anas, Lin. Tadorna gibbera, Brehm.*

Rhynchaspis, Leach.

192. *R. clypeata, Lin.* Viser sig fra og til ved de sydlige Kyster, og turde muligens hist og her forek. rugende. I Bunden af Chria.fjorden ere 3 Individer skudte, det sidste Vaaren 1860; fremdeles er den skudt ved Mandal 1830 (Rasch), ved Grimstad (Aall), og har vist sig endog parvis ved Chr.sand (Clausen) og ved Stavanger (Bahr); paa det sidstnævnte Sted ere Individer skudte 1864 og 1865. Allerede 1764 omtales et Ex. fra Norge, „in museo R. Dni. Volquartz“ i Kbhvn. (Brünn. Ornith. bor.). *Anas, Lin.*
not in viduum exemplar R. Dni. Tegelen 1830.

Anas, Lin.

193. *A. Querquedula, Lin.* I Mai 1862 bleve 2 Individer bemærkede, og det ene, en Hun, skudt i et Ferskvand ved Chria. af Cand. Landmark. Opbevares paa Univ. Mus. (Nyt Mag. f. Naturv. 13. B. p. 465). *Cyanopterus, Eyt. Pterocyanea, Brehm.*

194. *A. Boschas, Lin.* Alm. rugende overalt i Landet op til Tromsø, sparsomt endnu i Østfinn. (Smf.). Søndenfor T.hjemsfjorden ruger den helst i ferskt Vand i enhver Høide over Havet, dog ogsaa ved Søen lige ned til Hvaløerne. Overvintrer jevnlig ved de sydlige Kyster fra T.hjemsfjorden af og ned til Bohuslehn.¹

195. *A. Penelope, Lin.* Alm. rugende i Skjærgaarden langs hele Vestkysten omtrent fra Chr.sand af og nordover til den russiske Grændse; østenfor Lindesnæs forek. den alene under Træktiderne og om Vinteren, da den fornemmelig om Høsten viser sig mellem Skjærene og i Fjordbundene i overordentlig store Skarer. I Landets indre Dele ruger den hist og her, helst i de subalpinske Egne, saasom i Østerdalen (Hørby), Land og Valdres (Printz), samt i de fleste høiereliggende Dalførèr i Chr.sand Stift. *Mareca, Steph.*

¹ *Anas strepera, Lin.* Opgives af Boie (Tageb. p. 97) som af ham observeret i Helgeland i 1817. Dens Forekomst i Landet har hidtil ikke bekræftet sig.

Querquedula, Steph.

196. *Q. Crecca*, Lin. Jevnt og talrigt udbredt i alle Landets Dele, og ruger ved Elve og Indsøer, i ringere Antal umiddelbart ved det salte Vand, fra Hvaløerne af og op til den russiske Grændse. Søndenfor Dovre er den især hyppig ved alle Fjeldvande lige op i Vidiebeltet. Overvintrer rundt Kysten fra Ørkedalen af (Lundgr.) og ned til den svenske Grændse. *Anas*, Lin.

Dafila, Leach.

197. *D. acuta*, Lin. Ruger alm. indenfor Polarcirkelen op til den russiske Grændse, sparsommere sydover langs Kysten ned til Søsterøerne udenfor Chria.fjorden (Nyt Mag. f. Naturv. 15 B. p. 42). I Landets indre Dele viser den sig oftest under Træktiderne, men ruger dog hist og her saavel paa Lavlandet, saasom i Land (Printz) og i Fiskumvand paa Eker (Hofg.), som endnu oftere i Fjeldvandene, saasom paa Dovre og Gudbrandsdalsfjeldene. Overvintrer regelmæssigt flokkevis ved de sydlige Kyster. *Anas*, Lin.

Fuligula, Steph.

198. *F. cristata*, Ray. Ruger hist og her, saavel indenfor Polarcirkelen, som i Landets sydlige Dele, dog altid spredt og sparsomt. I Østfinn. sees den oftest i Varangerfjorden om Høsten, og antages at ruge i Sydvaranger, da den oftere er funden rugende paa russisk Territorium ved Anarjoki og i Enare (Smf., Nordvi); ved Bodø fandtes flere Par rugende Sommeren 1857 af Mr. Godman (Ibis f. 1861 p. 91). I Trakterne omkring Thjemsfjorden er den bemærket saavel ved ferskt som salt Vand; søndenfor Dovre er den funden rugende i Land (Printz). De sydlige og vestlige Kyster og Ferskvande besøger den aarlig under Træktiderne, dog aldrig i Mængde. *Anas Fuligula*, Lin.

199. *F. ferina*, Lin. Har vist sig enkelte Gange i det sydlige Norge. 2 Individder bleve skudte paa Indsøen Krøderen i Krydsherred 1829, et ved Frederikshald 1858 (Nyt Mag. f. Naturv. 15 B. p. 43), og et paa Fjorden udenfor Chria. 1859. *Anas*, Lin.
Aythya, Boie.

200. *F. Marila*, *Lin.* Ruger fornemmelig i Fjeldvandene i Landets sydlige Dele, hvor den forek. alm. paa Dovre, Gudbrandsdals- og Valdersfjeldene med alle deres Forgreninger, samt paa Langfjeldene lige ned i Aaseral i Chr.sand Stift (Schüb.). Nordenfor Fjeldryggen findes den i ringere Antal, men ruger dog til og med i Østfinn. (Smf.). De sydlige og vestlige Fjorde og Ferskvande besøger den talrigt under Træktiderne, og overvintrer alm. rundt de sydlige Kyster. *Anas*, *Lin.* *Platypus*, *Brehm.*

Glaucion, Keys. & Blas.

201. *G. Clangula*, *Lin.* I Landets sydlige Dele foretrækker den de indre østlige Trakter for de vestlige, og ruger alm. ved de fleste subalpinske og alpiske Elve og Indsøer søndenfor Fjeldryggen; i de nordlige Stifter er den udbredt overalt op til den russiske Grændse. I stort Antal forek. den ved Fjeldvandene paa Dovre og de øvrige Fjelde i Hamar og de østlige Dele af Chr.sand St.; mod Syd ruger den endnu ved Chr.sand (Clausen). Under Træktiderne og om Vinteren er den yderst talrig ved de sydlige, mindre ved de vestlige Kyster. *Anas*, *Lin.* *Fuligula*, *Steph.* *Clangula Glaucion*, *Boie.*

202. *G. islandicum*, *Gmel.*, *Barrowii*, *Richards.* Blot 2 Individer ere hidtil skudte i Landet, begge af Schrader i Østfinn., hvor den af Nordvi antages at forek. oftere. Det ene, en gammel Han, blev skudt ved Nyborg i 1848, og var i Selskab med foreg. Art; det andet, en ung Han, ved Vardø i Sept. 1851, og forek. sammen; som det syntes, med flere andre af samme Art (Journ. f. Ornith. 1 Jahrg. p. 319). *Anas*, *Lin.* *Fuligula*, *Steph.* *Clangula*, *Bonap.* *Ch. Clausen, Anal. Fagl. 7 p. 476.* -

Harelda, Leach.

203. *H. glacialis*, *Lin.*, *hiemalis*, *Lin.* Ruger alm. indenfor Polarcirkelen, fornemmelig i Landets indre Dele op til den russiske Grændse. I mindre Antal forek. den ved Fjeldvandene i de sydlige Stifter, hvor den er funden rugende paa Dovre (Nyt Mag. f. Naturv. 14 B. p. 160), i Hallingdalsfjeldene under $60\frac{1}{2}^{\circ}$ (Wiel,

Top. Journ. f. Norge 31—32 Hefte), i Jotunfjeldene, samt paa Fjeldene i Valdres, hvor Redet sidste Gang blev fundet i Mai 1860 af Dr. Printz. Under Træktiderne samt om Vinteren forek. den i overordentlig store Skarer i alle Fjorde rundt Kysten, og overvintrer undertiden paa aabne Steder i de indre Dele.

En ufuldstændig Albinosform, skudt paa Fjorden udenfor Chria. Høsten 1864, opbevares paa Univ. Mus.¹ *Fuligula, Steph. Platytypus, Brehm. Clangula, Leach.*

Polysticta, Eyl.

204. *P. dispar, Lin., Stelleri, Pall.* Besøger aarlig flokkevis, især om Vinteren, Østfinmarkens Fjorde, fornemmelig Varangerfjorden (Smf. l. c. p. 87), men viser sig ogsaa om Sommeren udenfor de ydre Elvemundinger lige hen til Porsangerfjorden i Vestfinn. (Nordvi), uden endnu at være funden rugende ved de finmarkske Kyster.² *Fuligula, Steph. Heniconetta, Gray.*

Oidemia, Flemm.

205. *O. fusca, Lin.* Talrigt rugende helst ved de noget høiereliggende Indsøer i Landets nordlige Dele, samt søndenfor Fjeldryggen ved de fleste Fjeldvande lige ned i Chr.sand Stift. Paa Lavlandet ruger den sparsommere, og altid sjældent ved salt Vand; fra Høsten til Vaaren er den alm. i alle de sydlige og vestlige Fjorde, hvor Hannerne allerede have opholdt sig fra Sommeren af. *Anas, Lin. Fuligula, Steph. melanitta, Boie.*

206. *O. nigra, Lin.* Ruger ved høitliggende Elve og Indsøer i de sydlige Stifter, især paa Dovre, Valdres- og Hallingdalsfjeldene med deres Forgreninger, lige ned i Chr.sand Stift, samt i Landets nordlige Dele saavel ved ferskt Vand som ved Søen op til den russiske Grændse, overalt, især nordenfjelds i ringere Antal, end foregaaende Art. Om Eftersommeren indfinde Hannerne

¹ *H. histrionica, Lin.* Et Par Indiv. af denne Art opgives observerede af Boie i Thjemsfjorden Vaaren 1817 (Tageb. p. 69). I Etne i Hardanger antages et Individ at være skudt Vinteren 1838 (Smf.).

² Ifølge Nordvi blev den i Juni 1856 fundet rugende paa Henø østenfor Jacobs-elven, paa russisk Territorium, ikke langt fra den norske Grændse.

sig paa de sydlige og vestlige Indsøer og i Fjordene, hvor begge Kjøen ere hyppige under Træktiderne og om Vinteren. *Anas, Lin. Fuligula, Steph. Melanitta, Boie.*

Somateria, Leach.

207. *S. mollissima, Lin.* Talrigt og jævnt udbredt rundt hele Kysten, fra Bohuslehn op til den russiske Grændse, i størst Antal i de nordlige Stifter, hvor Fredningen er total. Uagtet Colonierne blive mindre og mere spredte søndenfor Stadt, er den dog overalt lige ned til Hvaløerne den hyppigst rugende af alle Lamellirostres. Sjelden trænger den dybt ind i de sydlige Fjordbunde, og vides aldrig truffen i Landets indre Dele; i Østfinmarken er den dog truffen hækkende ved ferskt Vand (Smf.) *Anas, Lin. Fuligula, Steph.*

208. *S. spectabilis, Lin.* Besøger fornemmelig om Vinteren i smaa Flokke eller i Selskab med foreg. Art (Smf. l. c. p. 88) Skjærgaardene udenfor Nordlands og Finmarkens Kyster. Om Sommeren sees i Regelen blot yngre, endnu ikke forplantningsdygtige Individuer (Barth, Nyt Mag. 8 B. p. 63), men det er sandsynligt, at den ogsaa ruger ved de yderste Skjær. Søndenfor Polarcirkelen ere blot enkelte Hanindivider skudte, saasom i Helligeland 1816 (Nilsson og Boie), ved Trondhjem (Rasch), 2 Ex. ved Grimstad (Aall), samt ved Hvaløerne (Schüb.). *Anas, Lin. Fuligula, Steph.*

Mergus, Lin.

Ang. mus. 209. *M. albellus, Lin.* Fra og til bemærket enkelt eller *har et sk.* parvis, hidintil alene om Vinteren, i Landets sydlige Dele. Ved *fra Linné* salt Vand ere Individuer skudte ved Chria. 1830 (Rasch), ved Fr-
vik. 20. stad 1831, og ved Porsgrund 1841 (Schüb.), ved Grimstad 1862,
der. Fide. og sidste Gang 2 Ex. ved Tvedestrand 1864 (Aall); ved Ferskvand
Wahneymon bleve Han og Hun skudte paa Krøderen i Krydsherred 1830 (Rasch),
Sk. 17. samt en Han ved Sarpsborg 1858 (Schüb.). *Mergellus, Kaup.*

210. *M. Serrator, Lin.* Jævnt og talrigt udbredt i alle Landets Dele, og ruger i størst Antal ved Elve og Ferskvaude i de

sydlige Stifter, i de nordlige Dele helst ved Søen. Paa Fjeldsiderne er den hyppig i alle Fjeldvande i og ovenfor Birkegrændsen. Overvintrer alm. ved Iskanten, selv i Østfinmarken (Smf.).

211. *M. Merganser, Lin., Castor, Lin.* Har sin fornemste Udbredelse i de noget høitliggende Elve og Indsøer i Landets sydlige og sydøstlige Dele, hvor den især i Chr.sand Stifts Fjelddale er hyppigere end foreg. Art; sparsommere ruger den her paa Lavlandet, og næsten aldrig ved Søen. Mod Nord forek. den alm. saavel ved ferskt som salt Vand op til Lofoten, sparsommere i Finmarken op til den russiske Grændse (Smf.). Under Træktidene og om Vinteren er den alm. ved de sydlige og vestlige Fjorde, samt paa aabne Steder i de indre Dele.

Peg. mus flou fra Vos og i Au Bergen 1474.

Ord. IX. Steganopodes, Illiger.

Sula, Briss.

212. *S. bassana, Lin.* Viser sig fornemmelig under Sildefisket om Vinteren og Vaaren ved de yderste Holmer fra Chr.sand af og op til Nordland, paa enkelte Steder, især i Fiskedistricterne fra Jæderen og op til Stat, i større Antal. Enkeltvis opholder den sig Sommeren over, dog uden nogetsteds at ruger, ved de vestlige Kyster, og besøger næsten hver Høst og Vinter Strækningen fra Lindesnæs og ostover til den svenske Grændse. Nordenfor Polarcirkelen viser den sig sparsommere, men er dog skudt ved Lofoten (Barth), og paa begge Sider af Nordcap (Lilleborg, Malm, Nilsson). Døde eller fordrevne Indiv. findes jevnl. dybt inde i de sydlige Fjorde, og ere skudte selv i Ferskvand, saasom i Store Leesjø i Smaalehnene (Nyt Mag. f. Naturv. 15 B. p. 44). *Pelecanus, Lin. Dysporus, Ill.*

Phalacrocorax, Gesn.

213. *P. Carbo, Lin.* Udbredt fra Hvaløerne til den russiske Grændse, men ruger alm. først udenfor Stavanger; mod Nord tiltage Colonierne i Størrelse og Hyppighed, og naa sin Høide i Fuglebjergene i Lofotens og Østfinmarkens Skjærgaarde, hvor

den ligesom følgende Art. overalt er stationær. Høst og Vaar besøger den ofte de sydligste Fjordbunde, og ikke sjelden ere de truffne ved de ferske Vande; saaledes ere Individder skudte paa Ringeriket og i Smaalehnene, flere Gange paa Hadeland (Hammer, Top. Journ. 21 H.), og i Valders (Printz), fremdeles i Mjøsen, samt i Gudbrandsdalen (Smf. sen., Top. Journ. f. Norge 1795).

En Albino, hvid overalt, er skudt i Tanen i Østfinn. Aug. 1858 (Smf.). *Pelecanus*, Lin., *Halieus*, Ill. *Carbo*, *Cormoranus*, Temm.

214. *P. graculus*, Lin. *cristatus*, Temm. Forek. sparsomt udenfor Nedenæs's Kyster i Chr.sand Stift, bliver hyppigere vestenfor Lindesnæs, er allerede talrig udenfor Stavanger, og ruger senere i Klippevægge langs hele Vestkysten, og nordover til den russiske Grændse. I størst Antal forek. den indenfor Polarcirkelen, hvor den danner et Trin (det næst nederste) af Fuglebjergene. Besøger langt sjeldnere Fjordbundene, end foreg. Art, og vides aldrig, som denne, truffen i Landets indre Dele. *Pelecanus*, Lin. *Halieus*, Ill. *Carbo*, Temm.

Ord. X. Longipennes, Duméril.

Sterna, Lin.

215. *S. Hirundo*, Gmel., *fluviatilis*, Naum. Alm. rugende langs Kysten fra Hvaløerne indtil ovenfor Lofoten, men vides ikke truffen nordligere, saasom ved Tromsø (Lilljeb.), eller i Finmarken (Smf.). Om Sommeren besøger den de fiskrige Elve og Vande i Nærheden af Fjordene, og ruger her paa enkelte Steder, saasom i Johnsvand ved Thjem (Lundgr.). Ikke sjelden viser den sig i Landets indre Dele, og er oftere truffen i Ransfjorden (Printz), og i Mjøsen.

216. *S. arctica*, Temm., *macrura*, Naum. Ruger alm. langs Kysten fra Statlog og nordover til den russiske Grændse, og synes fra Lofoten af fuldkommen at have indtaget foreg. Arts Plads; i Østfinn. er den saaledes den eneste forek. Art (Smf.), og ruger her langt inde i Landet (Nordvi). Søndenfor Fiskeværret Grip

udenfor Chr.sund (63°), hvor den første Gang i 1843 blev funden særdeles talrigt rugende (Rasch, Nyt Mag. f. Naturv. 4 B. p. 172), vides den endnu ikke med Sikkerhed bemærket, men forek. uden Tvivl ogsaa ved de sydlige Kyster.¹

Hydrochelidon, Boie.

217. *H. fissipes*, Lin., *nigra*, Briss. Viser sig fra og til, og turde muligens ruge i det sydlige Norge. I August 1846 bemærkedes 2 Individer paa Øieren ovenfor Chria, af Prof. Rasch (Nyt Mag. f. Naturv. 5 B. p. 42); i August 1853 blev et Individ skudt af Stud. Hofgaard paa Fiskumvand paa Eker, og indsendt til Univ. Mus. I de senere Aar er den enkelte Gange bem. ved Saltvand omkring Stavanger (Bahr). *Sterna*, Lin.

Chroicocephalus, Eyt.

218. *C. ridibundus*, Lin. Blev i Juni 1867 første Gang funden rugende paa flere Steder i det indre af Jæderen af Cand. Landmark. Tidligere vare blot enkelte Individer skudte i Landet, ved Skudesnæs udenfor Stavanger i 1832, paa Lungegaardsvand ved Bergen 1835, samt endelig paa Fjorden udenfor Chria. 1855 (Nyt Mag. f. Naturv. 13 B. p. 474). *Larus*, Lin.²

Rissa, Leach.

219. *R. tridactyla*, Lin. Har sin fornemste Udbredelse indenfor Polarcirkelen, hvor den i overordentligt stort Antal ruger i

¹ *S. Dougalli*, Mont., *paradisaea*, Brünn. Opgives hos Nilsson (Ed. 3 p. 313) uden Angivelse af Kilden, som forekommende om Sommeren i Norge. *Yarrell* ^{Tenn. Illus. 1820 p. 759. - de Beauvois en Norv. 1805, et. prola.}

S. Caspia, Pall. Et enkelt Individ antages observeret ved Hvaløerne i August 1839 af Sognepr. Schübeler (Nyt Mag. f. Naturv. 15 B. p. 16). *Sylochelidon*, Brehm. *Hydroprogne*, Kaup. ^{des autres birds de la zone de "Bigne".}

S. cantiana, Gmel. Opgives af Wallengren (Naumannia f. 1855 p. 133) som bemærket ved Namsos. *Thalasseus*, Boie. *Lautriaca* Gm. p. 166.

S. minutá, Lin. 2 Individer antages observerede udenfor Jæderen Hosten 1864 af Conserv. Siebke. *Sternula*, Boie.

² *C. minutus*, Pall. Et enkelt Individ antages observeret ved Hvaløerne af Sognepræst Schübeler Aug. 1839. *Larus*, Lin. ^{de Zool. bot. Obo. p. Nordm. p. 16: 4. med Nordm. i "sikkerhed" observeret}

Fuglebjergene, helst ud mod Havet, sjældnere inde i Fjordene. I ringere Antal forek. den udenfor Kysterne af Nordland og T.hjem Stift, ruger sparsomt endnu paa enkelte af Øerne udenfor Stat (Rasch, Naturforsk. Forh. 4de Møde p. 261), samt til og med ved Ferskvande i Etne i Hardanger under $59\frac{1}{2}^{\circ}$ (Smf., Brev af 1868). Forlader om Vinteren de nordlige Dele, og følger paa denne Aars-tid i stort Antal Sildestimerne ind i alle de sydlige og vestlige Fjordbunde. I Landets indre Trakter ere 2 Individer Vinteren 1783 fangede paa Fiskumvand paa Eker (Strøm, Suppl. 1798), og et Vinteren 1861 i Land (Printz). *Larus, Lin. Gavia, Briss.*

Larus, Lin.

1-iv 220. *L. canus, Lin.* Alm. Standfugl overalt rundt Kysten, og ruger især i stort Antal paa Strækningen mellem Stavanger og Nordcap; østenfor Lindesnæs ere Colonierne mindre, men enkelte Par ruge endnu langt inde i de sydlige Fjorde. Vaar og Sommer følge saavel de gamle, som især Ungfuglene Elvene opad til de ferske Vande, hvor de ligeledes ruge hist og her, tildels i større Antal. Selv de høiestliggende Fjeldsøer paa Dovre, Valders og Thelemarksfjeldene besøger den aarlig, tildels i Flokke, og er her endog fundet rugende paa Filefjeld og ved Bygdin (Printz); ifølge Wille forekom den Vaaren 1787 „i utrolig Mængde“ paa Sil-lejordsvandet i Thelemarken. *Gavia, Briss. Laroides, Brehm.*

1-ii 221. *L. argentatus, Brünn.* Ruger talrigt paa Holmer og Skjær fra Hvaløerne op til den russiske Grændse, i størst Antal fra T.hjemsfjorden af og nordover indenfor Polarcirkelen. I de indre Dele har den vist sig paa Mjøsen og paa Fiskumvand paa Eker; i Østfinm. ruger den ogsaa ved de ferske Vande (Smf. l. c. p. 84). *Laroides, Brehm.*

ii
iv 222. *L. fuscus, Lin.* Alm. Rugefugl langs hele Landets Vest- og Nordkyst op til den russiske Grændse, ofte udelukkende i Selskab med følgende Art, saasom paa Rot udenfor Stavanger (Landm.). Østenfor Lindesnæs sees den hovedsagelig blot under

Træktiderne, da den trænger op i Fjordbundene og de ferske Elvemundinger. *Laroides, Brehm.*

223. *L. marinus, Lin.* Ruger i større eller mindre Antal, helst paa de ydre Holmer og Skjær rundt hele Kysten, sparsomt ogsaa hist og her i de nærliggende ferske Vande, saasom i Norevand ved Stavanger (Bahr), samt i Østfinn. (Smf. l. c. p. 84). I størst Antal forek. den i Skjærgaarden udenfor Nordland og Finmarken, hvor den udgjør en Del af Fuglebjergene. Søndenfor Stavanger viser den sig oftest under Træktiderne og om Vinteren, men ruger dog endnu paa Søsterøerne udenfor Chria.fjordens Munding i Selskab med *Uria Troile* og *Alca Torda* (Nyt Mag. f. Naturv. 15 B. p. 20). *Laroides, Brehm.*

224. *L. leucopterus, Faber.* Viser sig fornemmelig om Vinteren ikke sjelden udenfor de finmarkske Kyser, og antages af Sommerfelt at ruge paa Renøen ved Vardø. I de sydlige Dele er blot et enkelt Individ skudt paa en Indsø i Smaalehnene i 1847 (Rasch, Nyt Mag. f. Naturv. 5 B. p. 42). *Leucos, Kaup. Laroides, Brehm.*

225. *L. glaucus, Brunn.* Ruger i mindre Colonier hist og her langs Landets Vest- og Nordkyst; ovenfor Polarcirkelen er den alm. om Vinteren, og funden rugende ved Tromsø (Lilljeb. l. c. p. 33) og i Østfinn. (Smf.). Ved Nordlands Kyser er den ligeledes stationær (Smf. sen., Saltdalens Beskr. 1827). Søndenfor Thjemfjorden ruger den endnu paa Ristø under 62° (Rasch, Naturforsk. Forh. 4 Møde p. 259), og sparsomt muligens endnu sydligere, da den om Sommeren sees hyppigt fra Lindesnæs af og nordover, enkelte Aar om Høsten endog i Mængde. Sjelden gaar den indenfor Fjordmundingerne, og blot et enkelt Individ er fældet i Chria.fjorden 1828 (Esmark); i det indre af Landet blev et Individ skudt paa Isen paa Fæmunsøen i Trysil Vinteren 1864, 2150 F. o. H., og indsendt til Univ. Musæet (Hørby, Norsk Jagt- og Skyttert. 3 Aarg. p. 153). *Leucos, Kaup.*

Pagophila, Kaup.

226. *P. eburnea, Lin.* Ruger ikke ved de scandinaviske

Kyster, men viser sig ikke sjelden mellem Skjærene udenfor Finm. om Høsten og Vinteren (Lilljeb., Smf., Nordvi). Enkeltvis er den ogsaa truffen ved de sydligere Kyster, og saaledes skudt om Vinteren ved T. hjem (Lundgr.), i Størdalen, ved Bergen, samt sydligst ved Karmøen udenfor Stavanger (Rasch). *Larus, Lin.*

Lestris, Illig.

227. *L. Catarrhactes, Lin.* Viser sig fra og til, muligens ikke sjældent, ved Landets nordlige Kyster. I 1816 saa Nilsson i Helgeland et netop skudt Individ, som Aaret efter blev skjænket Boie (Tageb. p. 304); i de sidste Aar blev et andet skudt ved Sværholt i Østfinm. (Smf.). Omtales allerede 1753 af Pontopp. som forekommende i Norge. *Larus, Lin. Catarrhactes Skua, Brünn.*

228. *L. pomarina, Temm.* Alm. under Træktiderne udenfor de finmarkske Kyster, og ruger ved de ferske Vande i Østfinmarkens indre Dele (Smf. l. c. p. 85); af Boie blev den truffen hyppigt i Lofoten i August 1817 (Tageb. p. 231, fgg.). Søndenfor Polarcirkelen har den hidtil blot vist sig enkelt eller flokkevis om Høsten; saaledes bleve i 1837 flere Individ. skudte omkring Chria., hvoraf 10 paa Fjorden, og 1 nogle Mile ovenfor Byen; i de senere Aar vides blot et enkelt Individ fældet i Chria.fjorden omtrent 1850. I Landets indre Dele blev i Oct. 1858 et Ex. skudt i Ransfjorden, hvorhen den havde fulgt en Flok Sterna Hirundo (Printz). *Larus, Lin. Stercorarius, Briss. Coprotheres, Reich. Catarrhactes, Brünn.*

229. *L. parasitica, Brünn., Richardsonii, Temm.* Ruger alm. paa de ydre Holmer og Skjær langs hele Kystlinien, hyppigst fra T. hjemsfjorden af og nordover til den russiske Grændse; østenfor Lindesnæs ruger den sparsomt, men forek. alm. om Sommeren i alle Fjordmundinger. Sjelden trænger den dybt ind i de sydlige Fjordbunde, og vides aldrig truffen i Landets indre Dele. *Larus, Lin. Stercorarius, Briss. Catarrhactes, Brünn.*

230. *L. Buffonii, Boie, longicauda, Briss., crepidata, Brehm.* Har sin fornemste Udbredelse i Finmarkens indre Dele,

hvor den især i Østfinn. ruger alm. paa Holmer i Fjordbundene, samt paa Fjeldmyrerne, (Smf., Nordvi, Esm.). Søndenfor Polar-cirkelen forekommer den muligens hist og her i de indre Dele lige ned til Fjeldryggen, og ruger atter aarligt paa Fjeldmyrerne i Opdal paa Dovre under $62\frac{1}{2}^{\circ}$ (Nyt Mag. f. Naturv. 5 B. p. 43), hvor den første Gang blev skudt i 1832 af Wahlberg. Ved de sydlige og vestlige Kyster viser den sig sparsomt, og blot under Træktiderne og om Vinteren; ved Chria. bleve 2 Indiv. skudte Høsten 1862, og et ved Tvedestrand Vinteren 1863 (Aall); i Egnene om T.hjemsfjorden er den skudt i Surendalen Høsten 1864, og ved T.hjem 1865 (Lundgr.). Sommeren 1847 observeredes den af Prof. Rasch paa Fiskeværret Grip udenfor Søndmør (Nyt Mag. f. Nat. 5 B.). *Stercorarius, Briss. Catarrhactes, Brünn.*

Procellaria, Lin.

231. *P. glacialis, Lin.* Forek. mere eller mindre talrigt ved de ydre Skjær og Holmer fra Høsten til Vaaren lige fra Østfinn. af, hvor den allerede 1698 omtales af Lillien skjold i „Speculum boreale, og ned til Høiden af Stavanger. Ogsaa om Sommeren viser den sig i de nordlige Dele (Østfinn., Smf.), og turde muligens findes rugende hist og her indefor Polarcirkelen; i Juli 1864 observeredes den talrigt udenfor Hammerfest af Prof. Newton (Ibis f. 1865 p. 476). Ved de sydligste Kyster sees den blot tilfældigt; et enkelt Individ er skudt paa Fjorden udenfor Chria. i Decbr. 1857.¹

¹ *Diomedea culminata, Gould.* Et Indiv. af denne Art blev i April 1834 fanget paa Isen paa Fiskumvand i Ekers Prgd. under $59^{\circ} 50'$ (Nyt Mag. f. Naturv. 1 B. p. 256), og af Prof. W. Boeck indsendt til Univ. Mus. Arten var tidligere bestemt til *D. chlororhynchos, Temm.*, under hvilket Navn den steds har været omtalt.

Diomedea exulans, Lin. I Brünnichii Ornithologia borealis, Kbhvn. 1764, læses følgende i Noten p. 31: „*Diomedae exulantis ad Norvegiam, ut fertur, occisi, caput et pedes monstrantur Hafniae in mus. R. Dni. Volquartz.*“ Dette gjen-gives af Wallengren i „die Brützone d. Vögel Scandinaviens“ (Naumannia f. 1854 p. 265) paa følgende Maade: „*D. exulans* ist, nach Brünnich, einmal an der norweg. Küste gefunden worden.“

Thalassidromas, Vig.

232. *T. Leachii*, Temm. 2 Individ. ere skudte paa Fjorden udenfor Chria., Høsten 1847 og i Jan. 1851, og findes opstillede paa Univ. Mus. Endvidere opbevares paa Musæet i Lund idetmindste 1 norskt Individ. (Nilsson, ed. 3, p. 377), og det er sandsynligt, at den forek. ikke sjældent rundt Kysten. *Procellaria Bullockii*, Selby.

233. *T. pelagica*, Lin. Besøger Høst og Vinter i smaa Flokke Kysten fra Hvaløerne op til Lofoten (Barth); i det egentlige Finmarken vides den ikke bemærket. Fra og til forslaaes den ind i de dybere Fjordbunde, og er saaledes flere Gange fanget ved Chria., sidste Gang Høsten 1862 (Nyt Mag. f. Naturv. 13 B. p. 479), Vinteren 1860 ved T.hjem (Lundgr.), samt Høsten 1864 i Tistedalselven ved Fr.hald (Stud. Lorange). *Procellaria*, Lin.

Puffinus, Briss.

234. *P. arcticus*, Faber, anglorum, Temm. Hidindtil kun kjendt som scandinavisk Art fra Havet udenfor Landets Vestkyst, hvor den paa Fiskepladsen Storeggen udenfor Aalesund er enkelte Gange observeret (Nyt Mag. f. Naturv. 5 B. p. 46), og omtales allerede som forekommende af Pontoppidan 1753, og af Strøm 1762. Senere opgives 1764 i Brünnichii orienth. borealis, at et Individ. „ex Norvegia“ opbevares paa Musæet i Kbhvn.¹ *Nectris*, Forst. *Procellaria Puffinus*, Brüm.

Ord. XI. Pygopodes. Illiger.

Podiceps, Lath.

235. *P. cristatus*, Lin. Ruger hist og her ved Ferskvandene i de sydlige indre Dele; Sommeren 1823 blev den bem. i Valdres af Smf. senior (Mag. f. Naturv. 9 B. 1 H). Ved de sydlige og vestlige Kyster viser den sig sparsomt og helst under Træktiderne og om Vinteren; foruden ved Chria. ere Individ. skudte ved

¹ *P. major*, Faber. Opgives at være observeret af Lilljeb. paa Havet mellem Schuretskaja og Nordcap i Aug. 1849 (Öfv. af Vet. Ak. Förh. f. 1849 p. 31).

Chr.sand (Clausen), ved Stavanger (Bahr), samt ved Bergen (Koren). *Colymbus, Lin.*

236. *P. rubricollis, Lath., subcristatus, Gmel.* I Landets sydlige Dele har den vist sig hyppigere, end nogen af de øvrige Arter, og ruger sandsynligvis paa flere Steder, saasom i Østsin- den i Land, hvor den er bem. om Sommeren af Dr. Printz. Ved Chria. er den gjentagne Gange skudt, og til alle Aarstider (Nyt Mag. f. Naturv. 13 B. p. 480), sidste Gang i Jan. 1866; ligeledes er den skudt ved Mandal (Esmark), samt fra og til ved Stavanger (Bahr). *Colymbus, Lin.*

237. *P. cornutus, Temm., arcticus, Boie.* Ruger regelmæs- sigt i Landets nordlige Dele, og synes at være den hyppigst fore- kommende af de indenlandske Arter. I 1817 blev den fundet rugende i Helgeland af Boie (Tageb. p. 308), og opgives 1827 som aarligt hækkende i Saltdalen (Smf. sen.); i Østfinn. er den jevn- ligt skudt i Trakterne om Varangerfjorden, og antages ogsaa her at ruge (Smf., Nordvi). Omkring Thjemsfjorden har den oftere vist sig, saavel under Træktiderne, som om Vinteren (Boie, Räsch, Lundgr.). I de vestlige Dele er den beskrevet fra Søndmør af Strøm 1784, samt fra Nordfjord af Krogh 1813; ligeledes er den skudt ved Bergen (Koren). Endelig er den i Sept. 1835 samt i Mai 1856 skudt ved Chria. (Nyt Mag. f. Naturv. 13 B. p. 481). *Colymbus, Lin.*

238. *P. auritus, Temm., nigricollis, Brehm.* Et enkelt In- divid er skudt paa Fjorden udenfor Tvedestrand Vinteren 1863—64, og opbevares i Aalls Musæum paa Næs. *Colymbus, Lin.*

239. *P. minor, Lath.* Ruger sparsomt hist og her i Landets indre Dele, hvor den er bem. om Sommeren i Sigdal (Rasch), og Redet fundet ved Mjøsen (Nyt Mag. 13 B. p. 481). Høst og Vinter viser den sig fra og til ved de sydlige og vestlige Kyster, hvor flere Indiv. ere skudte ved Chria., sidste Gang i Nov. 1862, fremdeles ved Stavanger (Bahr), samt ved Bergen (Koren). *Co- lymbus, Lin.*

Colymbus, Lin.

240. *C. glacialis*, Lin. Ruger ved de ensomme, helst høiere-
 religgende Ferskvande i Nærheden af Søen fra Søndmør af (62°)
 og op til indenfor Polarcirkelen, dog neppe i Østfinn., hvor den
 ifølge Smf. blot viser sig om Høsten; ved Tromsø blev den fun-
 den rugende ved Ømmervatn i 1849 af Lilljeb. (Öfv. af Vet. Ak.
 Förh. f. 1849. p. 33). Om Høsten og Vinteren er den alm. langs
 de nordlige og vestlige Kyster, hvor Hannerne vise sig allerede
 i Juni, medens Hunnerne ruger; østenfor Lindesnæs viser den sig
 sparsommere, men forek. dog fra og til selv i de sydligste Fjord-
 bunde. I ferskt Vand er den skudt i Femsjøen ovenfor Fr.hald
 Vaaren 1865 (Nyt Mag. f. Naturv. 15 B. p. 44). *Eudytes*, Ill.

241. *C. arcticus*, Lin. Alm. rugende, fornemmelig i Lan-
 dets indre Dele, fra Lindesnæs og Hvaløerne op til den russiske
 Grændse. Især ruger den hyppigt ved alle Fjeldvande i Birke-
 beltet, især paa Dovre og Langfjeldene med alle deres Førgre-
 ninger. Rundt Kysten er den alm. fra Høsten til Vaaren, og er
 i de fleste Aar stationær selv i Østfinn. (Smf.). *Eudytes*, Ill.

242. *C. septentrionalis*, Lin. I de indre, sydlige Dele
 foretrækker den det subalpinske Gebet for Lavlandet, og ruger
 alm., dog stedse i ringere Antal end foregaaende Art, i Aaslierne
 lige ned i Smaalehnene. Særdeles hyppigt forek. den ved Fersk-
 vandene i de vestlige og nordlige Dele, især paa alle Øerne in-
 denfor Polarcirkelen, og lige op til den russiske Grændse. Under
 Træktiderne og om Vinteren findes den alm., tildels i store Flokke
 (Nyt Mag. 15 B. p. 16) i de sydlige og vestlige Ferskvande og
 Fjorde. *Eudytes*, Ill.

Cepphus, Pall.

243. *C. Grylle*, Lin. Ruger alm. paa Holmer og Skjær fra
 Hvaløerne op til den russiske Grændse, talrigst i de nordlige Stif-
 ter, hvor den danner Fuglebjergenes nederste Trin. De sydlige
 Fjordbunde besøger den oftere om Sommeren, end om Vinteren,
 og trænger langt op i de ferske Elvemundinger, saasom i Glom-
 men (Nyt Mag. 15 B. p. 45). *Colymbus*, Lin. *Uria*, Moehr.

Uria, Moehr.

244. *U. Troile, Lin., Lomvia, Bränn.* Ruger i overordentlig stort Antal i Fuglebjergene i Landets nordlige Dele; søndenfor Polarcirkelen ere Colonierne mindre, men findes endnu paa Risto og flere andre Øer udenfor Stat (Rasch), samt sparsomt lige ned paa Søsterøerne nær den svenske Grændse (Nyt Mag. 15 B. p. 20). Høst og Vinter forek. den i stort Antal rundt hele Kysten, og trænger i store Skarer op i de sydligste Fjordbunde. I Landets indre Dele er et Individ skudt i Gudbr.dalen omtrent 1790 (Smf., Top. Journ. 14 H.). *Colymbus, Lin. Cepphus, Pall.*

En Albino, gulhvid overalt, indsendt fra Tromsø, opbevares paa Bergens Musæum. En anden, hvid med svage sorte Striber, skudt paa Fjorden udenfor Chria. i Dec. 1867, opbev. paa Univ. Mus. Ligeledes er en Albino skudt ved Chr.sand (Clausen).

Varieteten *ringvia, Bränn.*, forek. ikke sjelden blandt Hovedformen, og overvintrer hyppigere, end denne, i Landets nordligste Dele (Smf., Nordvi). Høst og Vinter besøger den Kystlinien nedover, og er truffen idetmindste ned til Bergen (Koren).

Varieteten *Brünnichii, Sab., arra, Pall.* ruger temmelig alm. blandt Hovedarten i de nordlige Dele, og besøger Høst og Vinter Kysten nedover til Stavanger (Rasch, Nyt Mag. 5 B. p. 48). Vinteren 1857—58 viste den sig i uoverskuelige Flokke i Østfinn., alle udelukkende bestaaende af denne Art (Nordvi, Brev af 1867). *Alca Pica, Fabr.*

Fratercula, Briss.

245. *F. arctica, Lin.* Udgjør den overveiende Del af Fuglebjergene indenfor Polarcirkelen (cfr. Barth, Nyt Mag. 8 B. p. 50). Søndenfor T.hjemsfjorden findes den endnu temmelig talrigt paa Øerne udenfor Stat (Rasch), samt sydligst paa Utsire og flere andre Øer udenfor Stavanger under 59° (Bahr, Rasch). Høst og Vinter besøge især Ungfuglene de sydlige Fjordbunde, dog i forholdsvis ringe Mængde østenfor Lindesnæs. *Alca, Lin. Mormon, Illig. Lunda, Keys. & Blas. Mormon fratercula, Temm.*

Mergulus, Ray.

246. *M. Alle, Lin.* Besøger alm. Høst og Vinter de scandinaviske Kyster, dog ikke aarligt i lige stort Antal, og trænger fornemmelig søndenfor Polarcirkelen i Mængde ind i alle Fjordbunde lige ned til den svenske Grændse. I Landets indre Dele er den skudt i Ransfjorden 1787 (Hammer, Top. Jour. 21 H.), i Mjøsen og i Vormen 1833, samt ved Kongsberg (Rasch, Nyt Mag. 1 B. p. 386); ligeledes er den truffen et Par Mile oppe i Surendalen (Brandt). *Alca, Lin. Uria, Moehr.*

Alca, Lin.

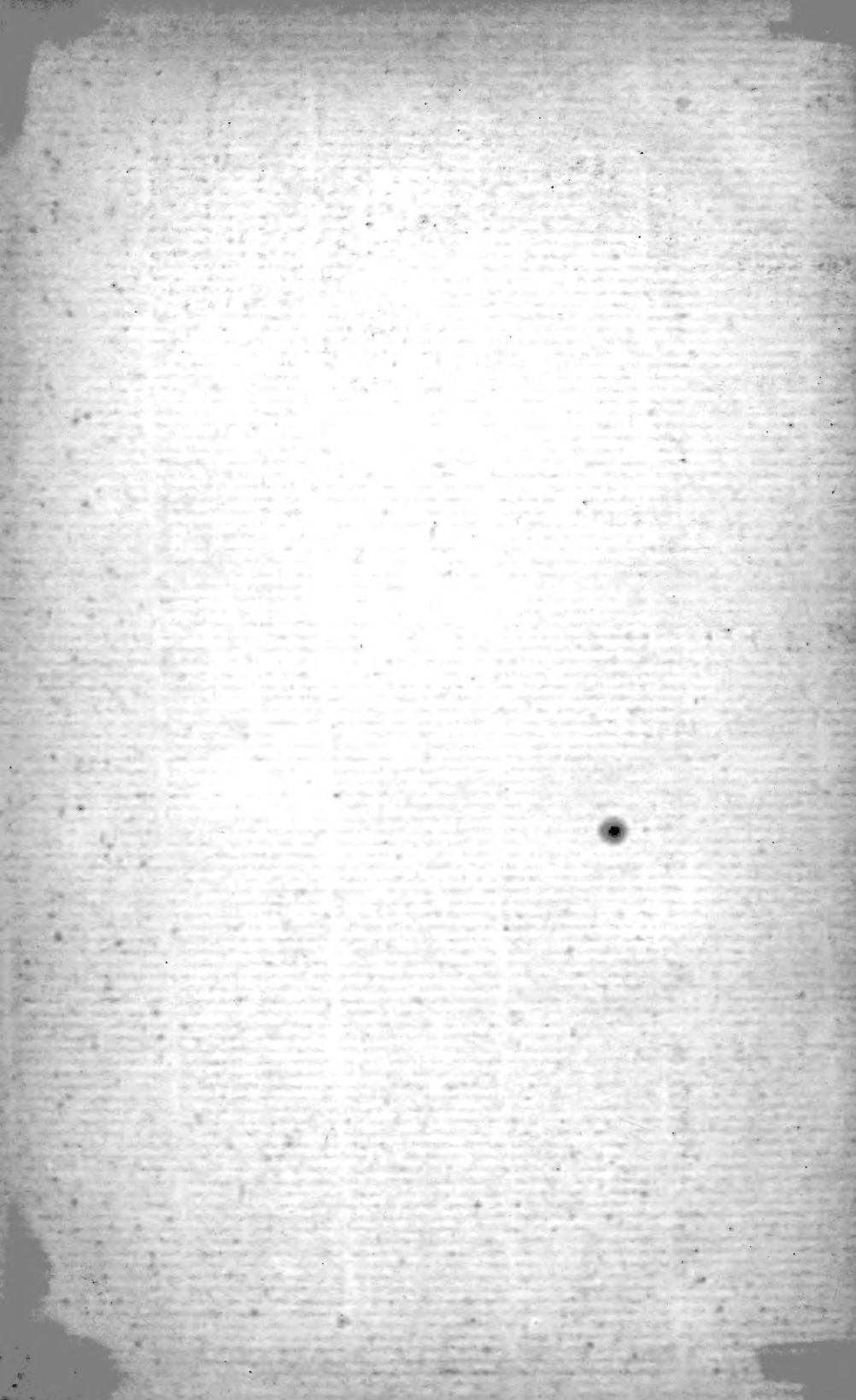
247. *A. Torda, Lin.* Har sin fornemste Udbredelse i Landets nordlige Dele, hvor den findes i overordentlig stort Antal i Fuglebjergerne indenfor Polarcirkelen; i større eller mindre Antal ruger den ned til Øerne udenfor Stat (Rasch), sparsomt paa enkelte af Holmerne udenfor Stavanger (Bahr), samt endnu paa Søsterøerne ved Udløbet af Chria.fjorden (Nyt Mag. 15 B. p. 20). Høst og Vinter besøger den i stort Antal Kystlinien nedover, og trænger i store Skarer ind i selv de sydligste Fjordbunde. I Landets indre Dele er den skudt 1786 i Ransfjorden (Hammer, Top. Journ. 21 H.).

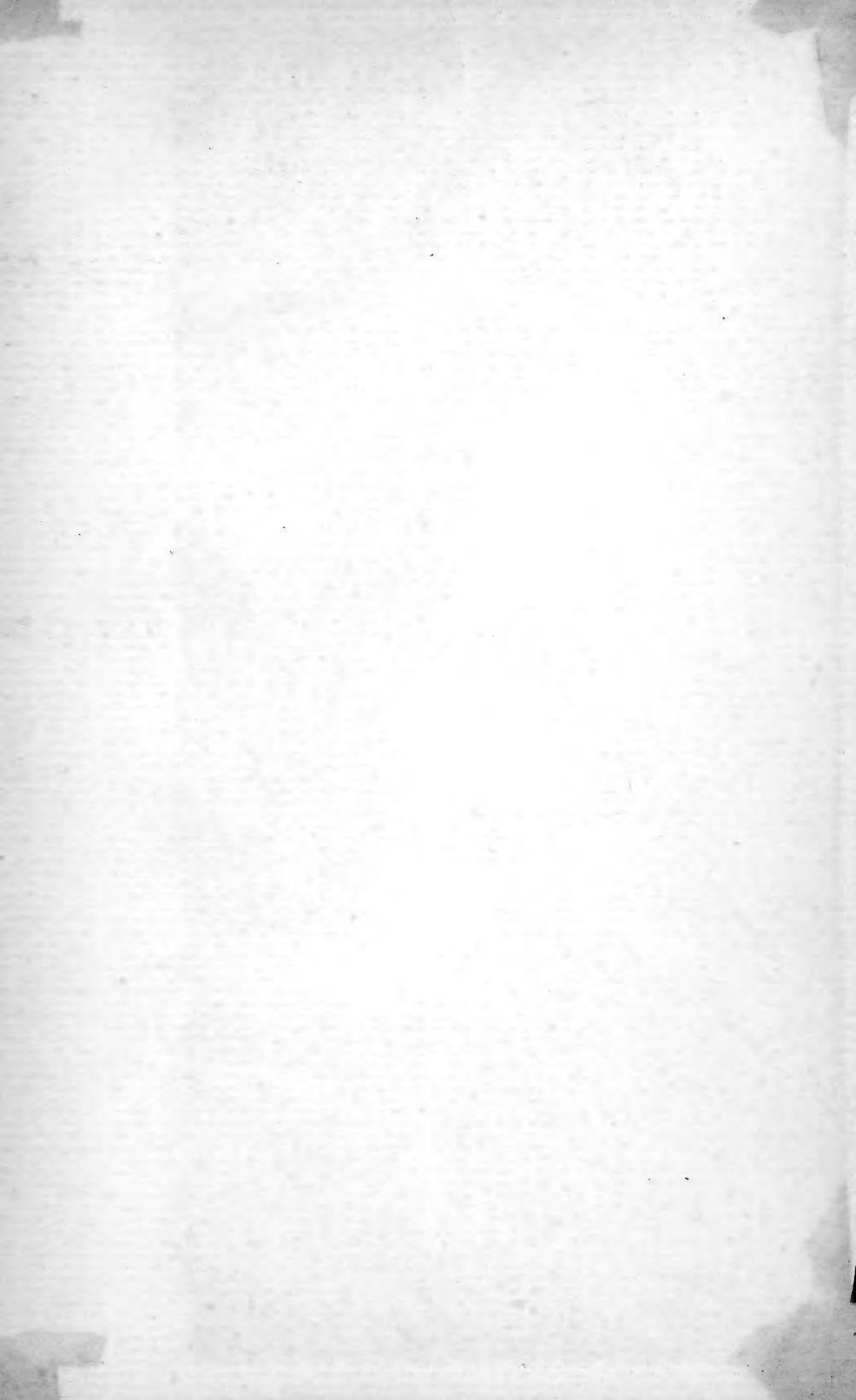
En Albino, gulhvid overalt, skudt i Chria.fjorden Dec. 1865, opbev. paa Univ. Mus. *Utamania, Leach.*

248. *A. impennis, Lin.* Alle Angivelser af de gamle Forf. ere usikre. I 1762 omtales den som alm. udenfor Søndmør (Strøm); i 1764 opgives et Ex. fra Norge at opbevares paa Mus. i Kbhvn. (Brünnichii ornith. bor.); ligeledes opgives den som hyppig udenfor Nordfjord i Slutningen af forrige Aarhundrede (Krogh, Top. Stat. Saml.). Ifølge Lilljeb. er et Individ skudt ved Tromsø (Vet. Ak. Handl. 1850 p. 331). I de senere Aar ere 2 Individuer fundne ved Landets Kyster, uden dog at blive opbevarede; det ene ved Frederikstad 1837 (Rasch, Nyt Mag. 1 B. p. 386); det andet i Østfinn. 1848 (Nilsson, ed. 3, 2 B. p. 571., Smf. l. c. p. 88).

Et islandsk Exemplar, det eneste i Landet, opbevares i Aalls Samling paa Næs Jernværk (Journ. f. Ornith., 14 Jahrg. f. 1866, p. 70). *Penguinus, Bonn. Plautus, Brünn.*

SMITHSONIAN INSTITUTION LIBRARIES

3 9088 00073 7866